

ANOTÁCIE

GLOSÝ

Kol. aut.: *HRANIČÁŘI POD LUŽÍ '38. Horní Světlá 22. září 1938.* Sborník příspěvků. Dvůr Králové nad Labem : Jan Škoda – FORTprint, 2003, 127 s.

Pri príležitosti odhalenia *Pomníka obrancům hranic Československé republiky* na hraničnom priechode Dolní Světlá (dobovo Dolní Lichtenwald) v severných Čechách, sa šesťčlenný autorský kolektív podujal obsahovo pripraviť a redakčne zostaviť zborník príspevkov, ktorý mohol vzniknúť nielen vďaka podpore Československej obce legionárskej – jednoty Mladá Boleslav, ale predovšetkým ochote i záujmu vydavateľa Ing. J. Škodu. Autori si prostredníctvom zborníka položili za cieľ trvalo si pripomínať statočný boj obrancov vlasti na jej nepokojných hraniciach koncom tridsiatych rokov 20. storočia. Zborník teda nie je len spomienkou na hraničiarov zo Světlej, ale na všetkých príslušníkov finančnej stráže, četníkov, policajtov, vojakov, železničiarov a ďalších československých občanov, ktorí na prelome rokov 1938 – 1939 bojovali s veľkým odhodlaním v pohraničí za svoju vlasť proti agresorom, pričom mnohí za to zaplatili aj cenou najvyššou, svojím životom.

Úvodná časť zborníka patrí príhovoru bývalého ministra obrany Českej republiky Ing. Jaroslava Tvrdíka k čitateľom a tiež hovorcu Československej obce legionárskej plk. Václava Straku. Prvý príspevok *Horní Světlá 22. září 1938...*, z pera dvojice autorov Jaroslava Beneša a Jana Stejskala, podrobne opisuje ozbrojený prepád colného úradu príslušníkmi sudetonemeckého Freikorpsu, ktorý sa odohral v popoludňajších hodinách 22. septembra 1938. Na uvedenom colnom úrade čp. 126 malo v tom čase, popri príslušníkoch Finančnej stráže (ďalej FS), svoje stanovisko aj družstvo č. 89 zo 4. roty libereckého práporu Stráže obrany štátu (SOŠ), ktoré pod vplyvom nepriateľskej presily opustilo

stanovisko a ustúpilo. Napokon sa ešte v ten deň po prudkej prestrelke, ktorá sa rozpútala v neskorých nočných hodinách medzi príslušníkmi SOŠ a ozbrojenými nemeckými ordnermi, podarilo okolo polnoci dobyť colný úrad späť do čs. rúk. Na prvý príspevok nadväzujú spomienky dvoch priamych aktérov – príslušníkov SOŠ, ktorí sa bojového stretnutia v Hornej Světlej (dobovo tiež Wache) zúčastnili. Konkrétne ide o výpoveď vrchného recipienta Bohumila Šetku o jeho činnosti v rokoch 1938 – 1945 a spomienky Jana Rejchrtu. Dopĺňajú ho tiež stručné výpisy z *Pamětní knihy české státní obecné školy ve Cvikově*, v ktorých sa charakterizuje obsadenie hraníc čs. vojskom a všeobecné voľby v máji 1938, zápis do školského roka 1938/39, rušné udalosti septembrových dní 1938 a samotné obsadenie Cvikova nemeckým vojskom 3. októbra 1938.

Nasledujúci článok *Stráž obrany státu v Lužických horách v roce 1938* od Jaroslava Beneša a Jana Stejskala je časťou rukopisu z pripravovanej publikácie o prípravách československej obrany v priestore Lužických hôr koncom tridsiatych rokov 20. storočia. Konkrétne pojednáva o organizácii SOŠ a osudoch jednotlivých oddelení FS i družstiev SOŠ od mája do septembra 1938 v Lužických horách, ako aj o pohnutých septembrových udalostiach a októbrovom ústupe čs. ozbrojených zložiek z tohto kraja, na základe mnichovského diktátu štyroch veľmocí z 29. septembra 1938. Na tento článok voľne nadväzuje príspevok Jindřicha Marka *Jednotky SOS ve Šluknovském výběžku v roce 1938*, do ktorého v literárno-publicistickej forme zaradil úryvok zo situáčnej správy veliteľa práporu SOŠ Liberec z 25. júla 1938, úryvok z obľúbenej piesne príslušníkov SOŠ v Šluknovskom výbežku a ďalej text, ktorý je fragmentom autorovej pripravovanej obsiahlej publikácie *Hraničářská kalvárie*. Položil si v ňom za cieľ čitateľov

zborníka aspoň v stručnosti oboznámiť s tromi najdôležitejšími momentmi zo života pohraničných jednotiek SOŠ v Šluknovskom výbežku v tragickom roku 1938. Konkrétne priblížil zaujatie bojovej pohotovosti jednotiek SOŠ v noci z 20. na 21. mája 1938, náčrt rozpadu zostavy jednotiek SOŠ v uvedenom priestore 22. septembra 1938, ktorý spôsobili správy o kapitulácii Hodžovej vlády a zrada všetkých troch okresných hejtmánov a veliteľ a roty SOŠ Varnsdorf, npor. četníctva. Jansu a taktiež charakteristiku činnosti zvyškov jednotiek SOŠ pred líniou ľahkého opevnenia strážneho práporu XXII od 23. septembra do 3. októbra 1938, keď po Mníchove začal ich ústup na demarkačnú čiaru – nové hranice okliešteného Československa. Na konci textu sú pripojené aj dve prílohy: *Charakteristika situácie jedné z čet SOS...* a *Ztráty čs. branných sil ve Šluknovském výbežku 22. září – 1. říjen 1938* (padlí, ranení a zajatí).

Obsahovo najrozsiahlejšia štúdia *O hranice sa nejedná, o hranice se střídá!* od Vladimíra Pohorského sa usiluje zmapovať prevážnu väčšinu ozbrojených incidentov, či konfliktov na hraniciach Československa v rokoch 1938 – 1939 a obsahuje doposiaľ najucelenejší zoznam obetí z radov čs. ozbrojených síl, padlých počas týchto incidentov. Jej úvod sa venuje stručnej charakteristike udalostí na hraniciach Československa, ktoré nasledovali bezprostredne pred a po vyhlásení septembrovej všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci 23. septembra a rovnako aj po prijatí podmienok mníchovského diktátu čs. prezidentom a vládou 30. septembra 1938. Časovo ho však možno ohraničiť až do rozbitia druhej republiky v polovici marca 1939. Čitateľ sa v ňom napríklad dočíta, že v septembri 1938 bolo k ochrane hraníc ČSR nasadených dovedna 29 653 členov SOŠ, z ktorých bolo 16 592 vojakov, 4 923 četníkov, 1 724 policajtov a 6 414 finančných strážnikov. V druhej a tretej časti štúdie, s príznačnými názvami *Boj o hranici a Vyhnaní Čechů*, autor približuje chronologický sled vojenských a politických udalostí v ČSR od vyhlásenia mimoriadnych mobilizačných opatrení čs. armády 20. mája 1938 až do 17. marca 1939, s dôrazom na ozbrojené zrážky s nemeckými, maďarskými a poľskými vo-

jenskými jednotkami a polovojenskými záškodníckymi skupinami v českom, slovenskom a podkarpatoruskom pohraničí. Slovenského čitateľa osobitne zaujmú informácie o prudkej paľbe maďarského práporu honvédov na čs. obranné postavenia na Ipli v priestore Jeseňského a ich následnom bodákovom útoku proti kasárňam FS vo Vlkyne 5. októbra, ďalej o pokuse šesťdesiatich honvédov III. práporu pešieho pluku 2 prekonať na pramiciach Dunaj a zaútočiť na čatu SOŠ v Štúrove (dobovo Parkani) 6. októbra, o zostrelení čs. pozorovacieho lietadla Letov Š-328.237 z 10. letky leteckého pluku 3 maďarskou stíhačkou Fiat CR-32bis od 1/2 letky Magyar Királyi Honvéd Légierő nad čs. územím v priestore Veľkého Mederu 25. októbra, či o československo-poľských vojenských konfliktoch 25. novembra v priestore Čierne – Skalité, severovýchodne od Čadce a 27. novembra 1938 zasa severne od Popradu, v Tatranskej Javorine, Podspádoch a Ždiari atď. Pohorského štúdiu dopĺňajú sumarizujúce údaje, ktoré obsahujú nielen celkovú výšku strát čs. ozbrojených síl od začiatku septembra 1938 do 15. januára 1939 (262 mŕtvych a 316 ranených), ale osobitne aj prehľad bojových strát a strát úzko spojených s touto činnosťou (131 padlých a 284 ranených). Jej súčasťou je i zoznam použitých prameňov a literatúry, ako aj šesť príloh, medzi ktorými nájdeme podrobný tabuľkový prehľad obetí mníchovskej kapitulácie a pohraničných incidentov v rokoch 1938 – 1939 (príslušníkov čs. armády, finančnej stráže, četníctva a štátnej polície).

Po obsadení čs. pohraničia a postupnej demobilizácii čs. armády, rozvrhnutej do štyroch etáp medzi októbrom a decembrom 1938 prebehla u všetkých vojenských útvaroch anketa, ktorej cieľom bolo zistiť silné a slabé stránky čs. armády pri mimoriadnych opatreniach v roku 1938. Pavel Šrámek vo svojom príspevku, pod názvom *Stráž obrany státu v anketě „Armáda v roce 1938“*, v zborníku približuje, aké boli konkrétne skúsenosti vojakov s touto relatívne novou ozbrojenou zložkou, ktorá bola zriadená vládny nariadením č. 270/1936 Zb. z. a n. s úlohou chrániť neporušiteľnosť štátnej hranice a nedotknuteľnosť štátneho územia a spolupôsobiť pri ochrane verejného

poriadku, pokoja a bezpečnosti. Záverečný článok *Hitlerovi návštevy nejsevernějších Čech* napísal Ivo Vondrovský. Čitateľa v ňom podrobnejšie oboznamuje s niektorými cestami „vodcu“ po časti bývalého územia ČSR pripojeného k Ríši, ktoré absolvoval s početným sprievodom vojenských a politických činiteľov nacistického Nemecka. Zborník obohacuje aj 63 uverejnených unikátnych dobových fotografií predovšetkým z obdobia vymedzeného rokmi 1937 – 1946, ktoré pochádzajú zo súkromných zbierok, resp. sú fotoreprodukciami z vybraných publikácií.

M. Čaplovič

LETZ, R. – PETRANSKÝ, I., ed.: *BISKUP MICHAL BUZALKA. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie pri príležitosti 40. výročia úmrtia*. Bratislava : Lúč, 2002, 173 s.

Zborník obsahuje príspevky z konferencie, ktorá sa konala 7. decembra 2001 v Bratislave. Jej cieľom bolo priblížiť mnohostranné aktivity a životné osudy biskupa M. Buzalku, dodnes známeho najmä ako objekt komunistickej perzekúcie v 50. rokoch. Aktívne tu vystúpili tak historici, ako aj teológovia. Pri koncipovaní ideového zámeru konferencie organizátori vychádzali z toho, že o osobnosti M. Buzalku zatiaľ nevyšla žiadna životopisná práca. A to aj napriek tomu, že cirkevné dejiny 20. storočia sa po roku 1989 stali jednou z najviac preferovaných tém v slovenskej historiografii. Doterajšia pozornosť sa sústredila najmä na postavenie cirkvi po februári 1948. V tomto kontexte treba privítať, že predmetom záujmu sa tentokrát stala postava, ktorá zastávala významné miesto v cirkevnej hierarchii v období 1. Slovenskej republiky.

Zborník obsahuje šesť príspevkov, ktoré sú radené tematicky, čiže Buzalkov život si všímajú z rôznych aspektov. Biskupov duchovný profil rozoberal Peter Slepčan. Jeho príspevok je preto skôr teologickou úvahou. Buzalkovu činnosť ako mladého kňaza a bohoslovca charakterizoval Ján Debnár. Vychádzal pritom z bohatej korešpondencie vtedy mladého kňaza s Františkom Richardom Os-

valdom, pomerne málo známou osobnosťou slovenského národného a duchovného života v poslednej tretine 19. a v prvej štvrtine 20. storočia. Tieto materiály umožňujú preniknúť do Buzalkovho súkromného života, keďže k Osvaldovi ho viazala okrem spoločnej profesie tiež skutočnosť, že išlo o jeho birmovného otca. Kňazské a biskupské pôsobenie M. Buzalku analyzoval Ivan A. Petranský. Najväčšiu pozornosť venoval jeho činnosti ako biskupa od roku 1938. Na druhej strane upozornil tiež na jeho podiel na vytváraní podzemnej cirkevnej štruktúry po nástupe komunistov k moci, ale tiež na jeho tragické osudy po uväznení v júli 1950. Najrozsiahljší a faktograficky najbohatší je príspevok R. Letza, ktorý si všimal biskupove politické aktivity, teda tie aspekty jeho života, za ktoré bol prakticky už bezprostredne od skončenia vojny politicky prenasledovaný. V centre autorovej pozornosti je vzťah Buzalku k HSLS, ale tiež jeho činnosť spätá s politikou 1. Slovenskej republiky. Treba povedať, že ide o tému veľmi zaujímavú, keďže činnosť katolíckej cirkvi v tomto období je dodnes hodnotená kontroverzne. Dostupné informácie o Buzalkových politických aktivitách pritom autor skúmal vo svetle povojnových obvinení. Tie odmietol ako úmyselne umelo zveličované, s úmyslom o biskupovu kriminalizáciu, ktorej vrcholom bol vykonštruovaný politický proces s tromi slovenskými katolíckymi biskupmi (Buzalkom, Gojdičom a Vojsašákom). Pre vojenských historikov je zaujímavý najmä príspevok F. Duraja, ktorý si všimal jeho pôsobenie v ozbrojených zložkách. Stručne charakterizoval jeho činnosť v armáde v období 1. svetovej vojny, väčšinu pozornosti však venoval jeho pôsobeniu vo funkcii vojenského vikára slovenskej armády, ktorú vykonával od roku 1940 až do skončenia vojny. Na Buzalkovu pedagogickú činnosť upozornil V. Judák. Jeho aktivity na tomto poli si všimal vo svetle 65-ročnej činnosti Teologickej fakulty v Bratislave.

Treba oceniť prácu zostavovateľov, ktorí zborník vytláčali na kvalitnom kriedovom papieri obohatili aj fotografickou prílohou, obsahujúcou viaceré doteraz neznáme foto-

grafie zo života M. Buzalku. Práca obsahuje tiež nemecké, ale aj talianske resumé.

I. Baka

WHITING, CH.: SKORZENY. NEJNEBEZPEČNĚJŠÍ MUŽ EVROPY. Frýdek-Místek : Alpress, 2000, 179 s., fotogr. príl.

Zatiaľ čo v poslednom desaťročí sa slovenská, no najmä česká, prekladová literatúra o hlavných fašistických osobnostiach prezentovala úctyhodným množstvom žánrovo rozmanitých titulov, o mužovi, ktorého vrchný veliteľ spojeneckých vojsk, generál Eisenhower, označil za „nepriateľa čísla jedna“ a za „najnebezpečnejšieho muža Európy“, vyšla len útlá publikácia malého rozsahu. Priamy účastník bojov na západnom fronte spracoval populárnonáučnou formou osobné skúsenosti a poznatky získané z rozhovorov so samotným SS Obersturmbannführerom Ottom Skorzenym a ďalšími mužmi, ktorí značným podielom rozhodovali o osude Európy a miliónoch ľudských životov.

Charles Whiting predstavuje v monografii výnimočné schopnosti Otta Skorzenyho, prejavujúce sa pri plánovaní špeciálnych úloh a operácií, počas výcviku a činnosti tajných jednotiek komandos, jeho zanietenosť v nepravideľnej bojovej činnosti a nekonvenčný, variabilný prístup k vedeniu boja, jeho orientáciu nielen na vojenské ciele, ale predovšetkým politické a ekonomické.

Aj keď Otto Skorzeny začínal v Hitlerovej vojne ako dobrovoľník elitnej nemeckej Leibstandarte SS a zúčastnil sa ťaženia na Balkán, do Holandska a Ruska, nebol predurčený na výkon pravidelnej vojenskej služby. Keďže ani pred vojnou nebol aktívnym vojakom, na rozdiel od akcií uskutočňovaných napríklad svetoznámych britskými jednotkami SAS, zaoberajúcimi sa výlučne vojenskými cieľmi, videl ďalej a v širších súvislostiach, v zmysle „vojenskú moc súpera je možné ochromiť aj útokom proti jednému človeku ... ničenie vojenskej sily protivníka je realizovateľné tiež mimo bojového poľa, a to častokrát s väčšou účinnosťou“. Nezaťaženosť vojen-

ským doktrinárnym myslením a podmienky umožňujúce uplatnenie jeho predvídavosti, prispôsobivosti a pohotovej predstavivosti, boli ideálnou kombináciou, vďaka ktorej mohol využívať svoje jednotky aj na iné, než prísne vojenské ciele. Skorzenyho špióni, sabotéri a atentátnici vedeli prežiť z toho, čo si sami zadovážili, a nikdy sa nedali zastrašiť príšerným zmätkom, v ktorom sa často ocitali. Jeho „žabí muži“ inštalovali míny na vojensky najoceniteľnejších miestach – napríklad na mostoch, ktoré Spojenci vybudovali cez Rýn, medzi nimi na najvýznamnejšom v Remagene. Mladí muži, tvoriaci Jagdkommando, pochopiteľne často platili za svoju odvahu najvyššou cenou. Skákali na padákoch mnoho kilometrov za nepriateľskými líniami, a potom sami a opustení zomierali. V podstate boli hrdinovia, no na rozdiel od svojho veliteľa zostali v dejinách druhej svetovej vojny len drobnou poznámkou pod čiarou.

Otto Skorzeny použil spôsoby a taktiku tajných operácií, ktorým sa dodnes vyrovnávajú len špičkové tajné služby. Jeho vojnová kariéra, trvajúca dva a pol roka, znamenala medzník vo vedení tajnej vojny. Avšak veľké víťazstvá a úspechy, ktoré dosiahol, poznačili jeho povojnovú existenciu. Nikdy sa nemohol usadiť a vrátiť k normálnej práci strojárkeho inžiniera. V jeho živote naďalej dominovali tajné operácie, väčšinou na najvyššej úrovni, a to i v čase, keď už bol starý a chorý. Po roku 1945, keď sa všetci snažili na druhú svetovú vojnu zabudnúť, bol Skorzeny stále na úteku, a to nielen pre svoju činnosť počas vojny, ale i kvôli tajným aktivitám po nej. Musel sa skrývať až do osudného dňa, keď zomrel.

Autor v publikácii mapuje predovšetkým obdobie vojenskej kariéry a podáva stručný prierez povojnovej činnosti. Zameriava sa hlavne na niektoré kľúčové momenty a neobvyklé vojensko-politické operácie uskutočňované Skorzenyho tajným Jagdkommandom. Opisuje oslobodenie Benita Mussoliniho uväzneného Badogliovou frakciou, tajne vyjednávajúcou o kapitulácii so Spojencami pripravenými na vylodenie v Taliansku. Ďalšou akciou bol únos syna maďarského diktátora, admirála Horthyho, ktorý sa pokúšal kontaktovať nepriateľa za účelom dosiahnutia se-

parátneho mieru pre Maďarsko. Po úspešnom zvládnutí únosu (operácia *Mickey Mouse*) a prevzatí velenia nad Burgbergom (operácia *Panzerfaust*) Horthy oznámil abdikáciu a nahradil ho pronemecky orientovaný gróf Szalasi. Úspešné zvládnutie týchto operácií zabezpečilo Skorzenymu u Hitlera uznanie a výnimočné postavenie. Hitler vedel oceniť muža, ktorý dokázal udržať Maďarsko vo vojne, a zachránil tak celý stredný úsek nemeckého východného frontu. Maďarská armáda ešte ďalších deväť mesiacov bojovala po boku Nemecka ako jeho spojenec. Skorzenyho *kommandos* boli nasadené aj do poslednej veľkej ofenzívy druhej svetovej vojny na západnom fronte – ofenzívy v Ardenách. V Berlíne narýchlo naplánovaná operácia *Greif*, odsúdená od samého začiatku na neúspech, zaznamenala nečakaný zvrät, v podstate jediný skutočný nemecký úspech v celej ofenzíve, ktorú viedli v zasnežených ardenských lesoch. Napriek tomu, že Skorzenymu bolo jasné už na druhý deň ofenzívy, že operácia, tak ako ju naplánoval pôvodne, má len nepatrné šance na úspech, a predpokladaný prielom na jeho úseku frontu sa nepodaril, tyl spojeneckých jednotiek musel čeliť prekvapujúcej panike vyvolanej rozsiahlou prieskumnou a sabotážnou akciou druhej strany. Vo februári 1945 musel Skorzeny absolvovať svoju záverečnú veľkú a zúfalú bitku na rieke Odr, ktorá na východnom fronte bránila ďalšiemu ruskému postupu.

Z povojnového obdobia autor zaujme čitateľa Skorzenyho vzťahmi s argentínskym diktátorom Perónom a jeho ženou Evitou. Opisuje tiež „vydieranie Churchilla“ na začiatku päťdesiatych rokov, keď sa Churchill rozhodol ešte naposledy uchádzať o najvyššie vládne kreslo a Skorzeny mal dojem, že je to práve Veľká Británia, ktorá brzdí proces prepustenia jeho vojnových dôstojníkov. Preto v období predvolebnej kampane využil dôkazy o aktivitách ministerského predsedu v čase vojny, ktoré sa týkali jeho kontaktov s Mussolinim. Nemenej zaujímavé je Skorzenyho pôsobenie v prospech americkej spravodajskej služby, pre ktorú bol jedným z dôležitých poradcov v záležitostiach sabotáží a prienikov na veľké vzdialenosti, a tiež

operácie v službách egyptského diktátora Gamala Abdula Násira, pre ktorého organizoval tajnú službu a políciu, riadil špionáž, sabotážne akcie a cvičil prvých palestínskych teroristov.

Kniha o „mužovi s jazvou na tvári“, ktorý rozhodujúcim spôsobom ovplyvnil priebeh druhej svetovej vojny, a pre ktorého dobrovoľne zomierali mnohí mladí vojaci, bežného čitateľa určite zaujme, ale profesionál v nej nenájde hlbšiu analýzu Skorzenyho osobnosti, ani komplexný biografický profil, keďže mnohé životné úseky vyznievajú veľmi skratkovito.

B. Šeďová

FENCL, V. – ŘÍHA, M.: *ENCYKLOPÉDIE STEJNOKROJŮ ČESKOSLOVENSKA II. Československá armáda ve Velké Británii*. Praha : MV&H, 2003, 100 s.

V tomto roku uzrel svetlo sveta ďalší diel zaujímavej encyklopedickej série venovanej uniformám československých vojakov. Na rozdiel od predchádzajúceho pilotného dielu (SPEYCHAL, R. a kol.: *Encyklopedie stejnokrojů Československa I. Stráž obrany státu*. Praha : MV&H, 2002, 58 s.), sa toto voľné pokračovanie venuje uniformám, výstroji a ľahkej výzbroji čs. pozemných síl vo Veľkej Británii v rokoch 1940 – 1945. Týmto spôsobom sa po viac ako šesťdesiatich rokoch zapĺňa prázdny priestor detailného poznania uniform a všetkých súčastí výstroje a výzbroje československého vojaka na Západe v rokoch druhej svetovej vojny.

V úvode publikácie sú zhrnuté historické udalosti vedúce k vzniku čs. jednotiek v zahraničí, a v krátkosti je tu priblížený aj ich postupný kvalitatívny a kvantitatívny organizačný vývoj. Autori neobišli ani frontové nasadenie 1. čs. obrnenej brigády pri Dunkerque, či bojovú cestu symbolického Kombinovaného oddielu do vlasti v závere vojny. Táto časť je doplnená dobovými fotografiami a zaujímavými prílohami – farebnou mapou Veľkej Británie s vyznačenými jednotlivými pôsobiskami čs. pozemných síl a špeciálnymi výcvikovými strediskami, v ktorých sa školili

príslušníci parakurzov, podrobným farebným situačným plánom obliehaného mesta Dunkerque, ako aj farebným vyobrazením organizácie Čs. samostatnej obrnenej brigády z júna 1944. Ďalšia kapitola pod názvom *Ústroj československé zahraniční armády v období let 1940 – 1945* sa venuje už uniformám a iným výstrojným súčiastkám čs. vojaka vo Veľkej Británii. Na začiatku autori interpretujú pomocou dobových vysvetlení jednotlivé termíny a ich používanie. Dobovej terminológii sa pridriavajú i v texte. V jednotlivých častiach sú tu predstavené uniformy rokov 1940 – 1945, ktoré nosili čs. vojaci, napr. uniforma francúzskeho pôvodu, britská uniforma, tropická výstroj, vychádzková uniforma atď., ďalšie odevné súčasti ústroja pre špecialistov (motocyklisti, tankisti, zbrojáři a pod.), súčiastky protiplynovej (protichemickej) ochrany, prilby a čapice, popruhovú výstroj a ďalšie menšie časti výstroja (ďalekohľady, sumky, ženijný materiál a vaky), ako aj obuv. Je tu zahrnutý aj zoznam ústroja jednotlivca a jeho rozdelenie na poľný, cvičný a vychádzkový pre mužstvo i dôstojníkov a rotmajstrov, nechýba ani krátka časť o prideľovaní a hospodárení s ústrojom. Nasledujúca kapitola sa zaoberá označením pozemných jednotiek vo Veľkej Británii 1940 – 1945 (výsostné odznaky, odznaky rukávové, odznaky límcové, hodnostné označenie atď.), čo doplnia i prehľadná farebná tabuľka hodnostného označenia používaného na poľnej a vychádzkovej uniforme. V ďalších zaujímavých častiach sa dočítame nielen o preukazoch a legitimáciách, ale taktiež o ľahkej výzbroji čs. vojakov (ľahký guľomet Bren Mk II, protitanková zbraň P. I. A. T. Mk I, samopaly Sten Gun a Thompson, pušky Lee-Enfield a Ross-Enfield, pištole a revolvery Enfield, Webley, Colt 1911, signálne pištole, bodáky a pod.). Posledná kapitola sa symbolicky venuje veliteľovi Čs. samostatnej obrnenej brigády brig. gen. Aloisovi Liškovi a npor. Pravoslavovi Kubištovi, ktorý slúžil v britských jednotkách. V tejto časti sú na figurantoch oblečené autentické uniformy, tak ako v nich boli zachytení ich nositelia na dobových fotografiách.

Kniha nás sprevádza ústrojom vojaka, jeho výstrojnými súčiastkami, zbraňami a inými ar-

tefaktmi doby pomocou zachovaných autentických odevných súčiastok, ktoré predvádzajú figuranti alebo sú voľne vyfotografované in natura. Autori sa snažili sústrediť i na najmenšie detaily, čo vynikne v porovnaní s vyobrazeniami na dobových snímkoch, ktoré sú vo veľkom množstve zaradené v celej publikácii. Veľmi dobré spracovanie odborného textu (vyskytli sa iba menšie nepresnosti), ako aj kvalitné a čisté nielen súčasné, ale i dobové fotografie a precízna tlač na kriedovom papieri, sú dôkazom vysokej profesionálnej úrovne publikácie, ktorá nemá žiadneho primeraného predchodcu. Táto kniha výrazne obohatí knižnicu každého, kto sa zaoberá čs. vojenskými dejinami v 20. storočí. Už teraz sa môžeme tešiť na ďalšie pokračovanie Encyklopedie stejnokrojů Československa.

Z. Katreba

KUTHAN, J. P.: MUŽI ZVLÁŠTNÍ SKUPINY D. PARADESANTNÍ AKCE ČESKOSLOVENSKEHO ZÁPADNÍHO ODBOJE ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY. Brno 2001, 44 s.

V priebehu roka 2001 vydalo brnianske nakladateľstvo a vydavateľstvo Spolku přátel československého opevnění v edícii *Fakta* malú informačnú brožúrku, ktorá si položila za cieľ zoznámiť laickú verejnosť s paradesantnými akciami československého západného odboja v priebehu druhej svetovej vojny. „Zejména dnešní mládeži je třeba ukázat, že na naši historii můžeme být právem hrdí, že není zapotřebí ji zatracovat a shlížet se v dějinách jiných národů“, ako ušľachtilo spropagoval tematicky námet svojej publikácie sám autor.

Už samotná predstava o parašutistoch, poznamenaná istým stupňom ich legendárnosti, vyvoláva u mnohých veľký záujem a skutočné vzrušenie. „Paragáni“ sa v priebehu druhej svetovej vojny stali elitou každej armády, nevynímajúc „našej na západe“. Československá Zvláštna skupina D, známa aj ako Skupina pre zvláštne účely, bola zostavená začiatkom roku 1941 po jednaniach britského oddelenia pre zvláštne operácie (SOE) a britskej tajnej

služby (SIS) so spravodajským oddelením československého Ministerstva obrany v Londýne. Jej úlohou bolo zaoberať sa výberom budúcich parašutistov z radov československého vojska v Anglicku, zaisťovať ich špeciálny výcvik a pripravovať dispozície pre ich operačné nasadenie predovšetkým v českých krajinách na pomoc domácemu odboju. Veľmi tvrdý a hodnotný výcvik, podobný výcviku britských commandos a škótskej gardy, zahrnoval hlavne nácvik diverzných a sabotážnych akcií, ozbrojených prepadov, strelbu a kontaktný boj so zbraňou i bez zbrane, prípravu nástrah, rýchlu orientáciu a prežitie v prírode, maskovanie, navádzanie leteckých zväzov na vybraný cieľ, spravodajské fotografovanie a šifrovanie, členenie psychologickému boju, organizáciu odbojových skupín či rádiokurz a podobne. Títo všetci hrdinovia potom už len čakali na povolanie do akcie, pripravení obetovať pre potreby svojej vlasti aj to najcennejšie, vlastný život.

Osudy československých parašutistov dodnes predstavujú pre mnohých Čechov a Slovákov veľkú neznámu a táto publikácia sa usiluje napomôcť tento stav zmeniť. Pripomína mená všetkých výsadbárov a približuje všetky operácie, ktoré sa v priebehu od 16. apríla 1941 do 19. februára 1945 uskutočnili. 102 československých výsadbárov a celkovo 38 výsadbárových operácií v tyle nepriateľa, to je konečná bilancia činnosti Zvláštnej skupiny D, vedenej štábnym kapitánom Josefom Šustrom, od roku 1943 podplukovníkom Karлом Palečkom. Vo forme krátkych, avšak na informácie bohatých, medailónikov pred čitateľmi ožívajú osudy odvážnych hrdinov, pre ktorých vo väčšine platilo heslo rímskych gladiátorov – „Morituri te salutant“.

Hlavný dôraz pri spracovaní tejto brožúrky bol položený na vytvorenie stručného chronologického prehľadu jednotlivých uskutočnených operácií a na jednoduché vysvetlenie ich významu z globálneho hľadiska, t. j. z hľadiska celkového prínosu v rámci spojeneckých operácií. Technicky je text spracovaný tak, aby na čo najmenšom priestore bolo uvedené maximum dostupných informácií o príslušných operáciách. Každá z 38 analyzovaných výsadbárových operácií nesie vlastne

kódové označenie, za ktorým vždy nasledujú mená, hodnosti a vek – tie sú uvedené v okamžiku nasadenia – vysadených parašutistov. Konkrétne výsadky sú radené chronologicky, presne podľa dátumu ich vyslania. Nasleduje určené operačné územie, presne dátum a skutočné miesto vysadenia. Samotný opis osudov a činnosti príslušnej skupiny je veľmi stručný a obsahuje iba tie najhlavnejšie skutočnosti smerodajné pre ľahšie pochopenie priebehu, či popri prípade i významu tej-ktorej operácie. Výsledok každej operácie zahrnuje krátke zhodnotenie splnených úloh a bilanciu strát, do ktorej nie sú započítaní cudzí štátni príslušníci. Fotografie, pochádzajúce zo súkromného archívu autora, dodávajú jednotlivým operáciám nádhernú vážnosť a istej záhadnosti. Vyobrazujú portrét každého parašutistu, vyobrazenia však majú variabilný charakter, nakoľko ide o fotografie predvojnové, povojnové i fotografie vyvolané v priebehu druhej svetovej vojny. Ich kvalita je preto z uvedeného dôvodu taktiež rôzna.

A. Maskalik

GLANTZ, D. M.: OD DONU K DNĚPRU. SOVĚTSKÁ OFENZÍVA (PROSINEC 1942 – SRPEN 1943). Brno : Jota Military, 2003, 406 s.

Podnetná práca britského historika Davida Glantza skúma spôsob plánovania a priebeh sovietskych útočných operácií v donsko-dneperskej oblasti v období od decembra 1942 do augusta 1943. Skúma obdobie, charakteristické intenzívnymi bojmi, ktoré si vyžiadali nesmierne ľudské obete i obrovské materiálne škody na oboch súperiacich stranách, obdobie, ktoré sa stalo vo vojnových udalostiach východného frontu obdobím prelomovým. Obdobie samotné predstavovalo obrovskú ruletu, v ktorej sa šťastena prikláňala raz na jednu, raz na druhú stranu.

Z pohľadu Nemcov začalo šokujúcou katastrofou, neskôr sa zhuplo k fantastickému víťazstvu, aby napokon viedlo k zdrvujúcej pohrome. V priebehu zimy sa Wehrmachtu a Waffen-SS darilo vyhýbať predčasnemu

kolapsu len vďaka flexibilita a iniciatíve veliteľov na všetkých úrovniach, súdržnosti a vysokej morálke bojujúcich jednotiek, hlavne však „vojenskej genialite“ generála poľného maršala Ericha von Mansteina a niektorých ďalších nemeckých vojvodcov, z ktorých možno vyzdvihnúť generálplukovníka Hermanna Hotha, generálov tankových vojsk Wernera Kempfa, Otta von Knobelsdorfa, Hermanna Breitha a SS Obergruppenführera Paula Haussera. V spojení s ohromným obeťavým výkonom skúsených bojových, predovšetkým rýchlych, zväzkov sa Nemcom po „studenej sprche“ v Stalingrade podarilo stabilizovať hrozivú situáciu na východnom fronte, hlavne pokiaľ ide o jeho južný operačný sektor. Charkov síce priniesol na jar 1943 vojskám tretej ríše prekvapujúci triumf, bol však aj ich akosi „labuťou piesňou“. Z následného falošného pocitu nájdenej neporaziteľnosti uskutočnilo vrchné velenie nemeckých ozbrojených síl riskantný a zároveň osudný pokus o opätovné získanie strategicko-bojovej iniciatívy. Bitka pri Kursku definitívne pripravila Hitlera o možnosť, či lepšie povedané o nádej, úspešne zavŕšiť svoje vojnové ťaženie a navždy skoncovala s pojmom nepremožiteľnej nemeckej ofenzívy. Hrdosť a viera vo víťazstvo nemeckej armády začali pomaly opúšťať samotných nemeckých vojakov na bojiskách, čo však bolo horšie, „zatímco po bitke u Stalingradu sa mohli optimističtí vojenští predstavitelia realisticky domnievať, že nastala patová situácia, po bitke u Kurska již vyhlídka na pat neexistovala“, ako s typickou anglickou priamosťou skomentoval daný stav sám D. Glantz.

Pre Sovietov malo toto obdobie podstatne iné východiská, hoci vojnové úsilie vynaložené na dosiahnutie želaného cieľa bolo nesmierne. Tých 8 mesiacov, od polovice decembra 1942 do polovice augusta 1943, bolo však pre Červenú armádu rozhodujúcich. Práve vtedy sa Sovietska armáda zmocnila iniciatívy, ktorú si už do konca vojny nenechala vziať. Práve vtedy sa začala písať nová kapitola dejín Veľkej vlasteneckej vojny. Po celé toto obdobie vystupuje do popredia jediná téma – ako sa ozbrojené sily národa samé učia bojovať behom vojny, keď je v stávke ich samotné prežítie.

Pre Sovietov to bolo štúdium náročné a ťažké. Ich nemalo obetí, ako však autor vo svojom predhovore pateticky podotkol, „jestliže však měly jejich ozbrojené síly přetrvat, nezbyvalo nic jiného, než ho zvládnout“.

Bojové operácie v zime 1942 – 1943 začali Sovieti, pod vplyvom udalostí pri Stalingrade, útočne a s pochopiteľným elánom, čo však veľmi pripomínalo situáciu spred roka. Podobne ako po mohutnej sovietskej protiofenzíve pod Moskvou i teraz si sovietsky Hlavný stan mylne interpretoval nemecké zámery, i teraz podcenil sily a schopnosti Nemcov. Predpoklad, že sa nemecké vojská po stalingradskom debakli už nedokážu spamätať, tak ako pred rokom po „výprasku“ pri Moskve, viedol k unáhlenému a predčasnému rozhodnutiu previesť sériu postupných a následne súčasných frontových operácií v donsko-dneperskom operačnom priestore. Ako ďaleko od reality boli predstavy sovietskeho armádneho velenia, že sa nemecké sily každú chvíľu zrútia, ukázali následné márne pokusy o izolovanie celého južného nemeckého krídla. Napriek tomu, že si Červená armáda po predchádzajúcich tragických porážkach už akosi „zvykla“ na zdrvujúce straty, znamenal Charkov pre Sovietov vytriezvenie a do istej miery i poučenie. Následnú operačnú prestávku, ktorú si Nemci vynútili, už Sovietska armáda náležite využila a nemeckej armáde pri Kursku uštedrila ťažkú porážku.

Avšak skôr, než k tomu mohlo dôjsť, musela ešte Sovietska armáda zložiť niekoľko „skúšok“ a potvrdiť, že víťazstvo pri Stalingrade nebolo dielom náhody, ale dielom vojenského umenia. Týmito skúškami boli Donská, Donbaská a Charkovská operácia, ktorú Sovietska armáda realizovala v časovom horizonte december 1942 – marec 1943 v priestore juhozápadného Ruska a východnej Ukrajiny. K všetkým trom ofenzívam, ktoré dost' unáhlene a nerozvážne viedol samotný Hlavný stan vrchného velenia, došlo v návale optimizmu a eufórie potom, čo sovietske vojská úspešne obkľúčili nemecké sily pri Stalingrade. Všetky mali splniť odvážne ciele strategického významu, všetky začali pomerne úspešne, avšak rovnako všetky skončili katastrofálne. Takto ťažko získavané skúse-

nosti ale mali predsa len svoje pozitíva, ktoré viedli k podstatnému zlepšeniu plánovacích metód, zdokonaleniu štruktúry ozbrojených síl, ako aj schopností tieto sily účinne využívať. Osvojenie si nadobudnutých skúseností, umenia zdržanlivosti a sebadisciplíny, hrali rovnako podstatnú rolu. Všetko to nevyhnutne malo mať dopad i na neustále sa znižujúcu schopnosť Nemcov brániť sa stále väčším, avšak už lepšie organizovaným a lepšie vyzbrojeným sovietskym silám. Mohutná bitka v Kurskom oblúku a následná Belgorodsko-charkovská (a jej sesterská Oreľská) ofenzíva mala tento trend iba potvrdiť. Táto štvrtá zaťažkávací skúška skončila, na rozdiel od predošlých troch, úspešne, i keď aj jej priebeh ešte poukázal na niektoré pretrvávajúce rezervy.

Autor teda jasne poukazuje na skutočnosť, že názory a činy sovietskeho vrchného velenia v zime 1942 – 1943 neboli ničím iným, než obdobou správania Stavky v zime 1941 – 1942. Zúfalý výpad cez južné Rusko im v prvom prípade „dostatek času na to, aby opravdu zažili, čemu se naučili, neposkytl“. V prípade druhom si sovietske sily museli podobnú lekcii osvojiť nanovo. Autor reálne vystihuje stav, keď Hlavný stan práve pod vplyvom už spomínaných optimistických postojov ukladal i tak už preťaženým sovietskym armádam nerealistické úlohy, ktoré v prvých troch prípadoch viedli k zbytočným, niekedy až samovražedným, protiútokom. Až neuveriteľne verne je ilustrovaná predstava sovietskeho velenia o tom, že úspech operácií bude dosiahnutý púhou zotrvačnosťou postupu ich vojsk. Operácia „Malý Saturn“ na strednom Done (11. – 30. december 1942), i obe paralelné operácie „Skok“ a „Hviezda“ na Donbase (29. január – 6. marec 1943, resp. 2. február – 23. marec 1943) boli práve jasným dôsledkom tohto prístupu.

Prvá si kládla za cieľ zlikvidovať južné nemecké krídlo, a hoci operácia znamenala celkové oslabenie nemeckých jednotiek v tomto priestore a zmarila pokusy Nemcov o vyslobodenie svojich vojsk zo Stalingradu, hlavný cieľ – obchvat nepriateľských síl pozdĺž Donu a Čiru – sa nepodaril a viaceré sovietske jednotky boli behom operácie takmer

zničené. Myšlienka na zničenie nemeckých vojsk v južných oblastiach Ukrajiny bola zakomponovaná i do obsahového námetu oboch nasledujúcich operácií. V dôsledku rozkladu nemeckých spojeneckých armád sa medzi Vorošilovgradom a Belgorodom vytvorila medzera, ktorou sa mali sovietske armády prebiť k Dnepru, a tak definitívne odrezat' Nemcov v Donbase. Obe skončili pohromou a takmer privodili kolaps ruských vojsk.

Operácia „Vojvodca Rumjancev“ sa vymykala z predchádzajúceho rámca a mala stáť na počiatku začínajúcej série úspešných mohutných sovietskych útočných ofenzív realizovaných v rokoch 1944 – 1945. Je potrebné však hneď povedať, že uvedené bojové operácie boli len jednou z mnohých lekcii, ktoré Červená armáda dostala a ešte mala dostať. Tieto lekcie boli však pre ňu neoceniteľné – na nich sa učila a neustále zdokonaľovala. V prenesenom slova zmysle to najtreffejšie vystihol sám autor, keď v závere svojej práce uviedol: „Během období 1941 – 1942 se tedy Rudé armádě ve „vedení války“ dostalo základního vzdělání, roku 1943 vzdělání středoškolského a v následujících letech absolvovala v této oblasti studium vysokoškolské a postgraduální.“

Všetky štyri spomínané sovietske ofenzívy sa stali predmetom Glantzovej podrobnej analýzy, ktorá ponúka dôležitý pohľad do oblasti operačného plánovania a takticko-strategického riadenia sovietskych ozbrojených síl v čase druhej svetovej vojny. Tento pohľad je o to viac cennejší, že ide o sprostredkovanie bojových skúsenosti z východného frontu, kde armády dvoch protivníkov po štyri roky vyvíjali, v praxi skúšali a experimentovali so širokou škálou strategických, operačných a taktických metód, i preto, že ho prezentuje „nesovietska“ strana.

Detailný opis plánovacej i realizačnej fázy vybraných operácií sovietskej armády je skutočne ojedinelý. Pripomína strohý, profesionálny prístup, uplatňovaný v bohatej miere najmä nemeckými dôstojníkmi pri spisovaní svojich spomienok z obdobia druhej svetovej vojny, ktorým chýbal zbytočný emocionálny aspekt, zato im bola vlastná faktografická bohatosť a odborná terminologická

jasnosť. Aj v tejto štúdií nie sú žiadne známky populárno-vedeckého prejavu, avšak prísne pridrižovanie sa faktov a čísiel, ako aj prehnaná podrobnosť opisu priebehu jednotlivých fáz konkrétnych operácií robia čítanie únavným a pri evidentnom nedostatku mapových príloh i chaotickým. Vydanie je však obohatené o rozsiahly poznámkový aparát, ktorý objasňuje a približuje menej známe fakty a skutočnosti a pomáha tak k pochopeniu všetkých súvislostí. Nemalú zásluhu na tom mal známy český vojenský historik Jiří Fidler, meno ktorého zaručuje celkovú kvalitu tejto knižnej novinky.

A. Maskalik

ŠUMICHRAST, P. – ANĎAL, J.: *MESSERSCHMITT BF 109 B, D A E SLOVENSKÝCH PILOTOV 1942 – 1944*. HT model špeciál. B. m. v., 2003, č. 907, s. 1-67.

Na predvianočnom knižnom trhu nás možno zaujme pekná dobová fotografia Messerschmittu Bf 109 E-7 Hotovostného stíhacieho roja na letisku Vajnory v roku 1943. Tá sa vyníma na obale ďalšieho, v poradí už štvrtého, špeciálneho čísla časopisu HT zaoberajúceho sa leteckou technikou slovenských Vzdušných zbraní z rokov 1939 – 1944. Tentoraz sa dvojica osvedčených autorov venuje opäť typu Messerschmitt Bf 109 verzii B, D a E. Obsahová štruktúra je identická s predchádzajúcimi publikáciami. Na úvodných stránkach sa oboznámime s históriou vzniku a vývoja stíhacieho lietadla Messerschmitt Bf 109. Tento typ začal vznikať v Nemecku v roku 1934. Išlo o progresívnu modernú konštrukciu, ktorá zohľadňovala požiadavky na vývoj nového stíhacieho lietadla pre Luftwaffe. Od roku 1936 začala sériová produkcia lietadla, postupne vo verziách B, C, D a od decembra roku 1938 i vo verzii E. Práve toto stíhacie lietadlo zabezpečovalo prevahu nemeckého letectva nad letectvami svojich protivníkov v prvých dvoch rokoch druhej svetovej vojny. Po stručnej, ale obsažnej histórii tohto typu lietadla, ako aj jeho technických vylepšeniach v rámci jednotlivých modifikácií, nasleduje popis použitia

predmetných verzii v slovenských Vzdušných zbraniach. Novovzniknuté slovenské letectvo v roku 1939 disponovalo v kategórii prvolíniových stíhacích lietadiel iba rýchlo zastarávajúcimi dvojplôšníkmi AVIA B-534, resp. Bk-534 (Pozri: ŠUMICHRAST, P. – ANĎAL, J.: AVIA B-34, B-534 a Bk-534 slovenských pilotov 1939 – 1944. HT model špeciál. B. m., r. v., č. 905, s. 1-52.). Vzhľadom na tento stav sa hľadali spôsoby, ako urýchlene modernizovať letecký park. V dôsledku absencie vlastnej leteckej výroby, ako aj z dôvodu medzinárodnopolitickej orientácie Slovenského štátu na nacistické Nemecko, bolo logickým rozhodnutím usilovať sa získať modernú leteckú techniku práve z Nemecka. Viaceré žiadosti, ktoré boli slovenskou stranou predložené nemeckým predstaviteľom v rokoch 1939 až 1941 zostali neakceptované. Zmena nastala až v roku 1942. Vynútila si ju celkom prozaická situácia. Slovenskí vojenski predstavitelia chceli na jar 1942 obnoviť nasadenie jednotiek slovenského letectva v poli, teda na východnom fronte, kde už slovenskí letci bojovali v predchádzajúcom roku. Problémom však bolo, že na rozdiel od roku 1941, keď bolo možné používať i zastarané lietadlá, keďže sovietske letectvo bolo dezorganizované a postihnuté veľkými materiálnymi stratami, tak v roku 1942 bola už situácia iná. Na fronte sa už prejavila materiálna pomoc Spojencov Sovietskemu zväzu a oblohu zaplňali moderné typy lietadiel z USA a Veľkej Británie. Samozrejme, že bola obnovená a aj zvýšená produkcia moderných sovietskych typov, ktoré boli v čoraz väčšom množstve prideľované zreorganizovaným frontovým útvarom sovietskeho letectva. Realita hovorila za seba a jedinou možnosťou riešenia bolo preškolenie lietajúceho a pozemného personálu na nemecký typ stíhacieho lietadla Bf 109, ktorý sa potom mal zakúpiť v zodpovedajúcom množstve, aby ním bolo možné vyzbrojiť frontové, i domáce jednotky. Nemeckí vojenski predstavitelia súhlasili s takýmto riešením, ktoré podporili i zástupcovia Nemeckej leteckej misie na Slovensku, ktorí detailne poznali stav slovenského letectva. Pre účel preškolenia na nový typ lietadla bola zostavená 106-členná skupina slovenského letectva, ktorá od marca do júla 1942 prechádzala

výcvikom v dánskom Grove v rámci 5. (slovenskej) školnej letky stíhacej skupiny Drontheim. Počas výcviku sa uskutočnilo i komisionálne prevzatie pravdepodobne 12 zakúpených lietadiel Bf 109 E rôznych modifikácií, z ktorých časť sa už zúčastnila frontových bojov a všetky boli značne olietane. Nemecká dokumentácia ich však vydávala za takmer nové, hoci niektoré z nich boli ešte nedávno predtým zrelé na odpis. Nákup sa však napriek týmto okolnostiam uskutočnil. Dôvodom bola skutočnosť, že inak by nemohol pokračovať preškoľovací kurz, pretože nemecká strana si určila podmienku, že „messery“, na ktorých sa budú slovenskí piloti cvičiť, musia byť v majetku slovenskej vojenskej správy. Výcvik sa nakoniec úspešne ukončil bez nehôd. Lietadlá s počtom, ktorých údaje sa rozchádzajú, boli prelietnuté na Slovensko. Z precvičených pilotov a nakúpených lietadiel bola zostavená plnohodnotná bojová stíhacia letka. Na prelome októbra a novembra 1942 sa presunul lietajúci a pozemný sled I. frontovej garnitúry slovenskej stíhacej letky 13 na východný front. Zo Slovenska priletelo 7 lietadiel Bf 109 E. Táto výzbroj slúžila slovenským pilotom, ktorých letka pôsobila v rámci nemeckej II. stíhacej skupiny 52. stíhacej eskadry iba do druhej dekády januára 1943. Potom sa začalo prezbrojovanie letky na modernejšie verzie F a G (Pozri: ŠUMICHRASŤ, P. – HOCHMUTH, V. – ANĎAL, J.: Messerschmitt Bf 109 F, G-2 a G-4 slovenských pilotov 1942 – 1943. HT model špeciál. B. m., r. v., č. 903, s. 1-35.). Zostávajúce lietadlá boli stiahnuté na Slovensko, kde sa používali na výcvik a tiež v rámci Hotovostného roja. Dve lietadlá Bf 109 E pôsobili aj v povstaleckej Kombinovanej letke. Jedno bolo krátko po začiatku SNP zničené na zemi počas nemeckého náletu a druhé sa v dôsledku absencie munície do palubných zbraní používalo iba na prieskum a zhadzovanie letákov. Na konci vojenského odporu bolo zničené ustupujúcimi povstalcami.

Publikácia je doplnená poznámkovým aparátom, poznámkami pre modelárov k detailom i kamuflážam jednotlivých verzií a modifikácií, osudmi jednotlivých strojov v slovenskom letectve doložených na základe dobových dokumentov, fotografiami hodno-

tení niektorých pilotov z výcviku v Grove, množstvom kvalitných dobových fotografií, detailnými farebnými fotografiami v súčasnosti existujúcich exemplárov lietadla z Deutsches Museum v Mníchove (Nemecko), Fliegermuseum v Dübendorfe (Švajčiarsko) a z Imperial War Museum v Hendone (Anglicko), schémami kamufláže, výkresmi, technickými detailami z manuálov, ako aj farebnými bokorysmi vybraných lietadiel slúžiacich v slovenskom letectve.

Publikácia je hlavne určená modelárom, ale nemal by ju obísť ani záujemca o dejiny vojenského letectva na Slovensku v rokoch druhej svetovej vojny. Opäť bola potvrdená vysoká úroveň tejto publikácie, rovnaká ako u predchádzajúcich osobitných čísiel časopisu, ako aj snaha napriek určitým obmedzeniam o ďalšie zlepšenie – podarilo sa ešte zväčšiť stranový rozsah. Autori avizujú prípravu zvláštneho čísla venovaného prieskumnému a ľahkému bombardovaciemu lietadlu Š-328 v službách slovenských Vzdušných zbraní v rokoch 1939 – 1944.

Z. Katreba

PARKER, D. S.: HITLEROVA OFENZIVA – ARDENY. NĚMECKÝ POHLED NA „BITVU O VÝBĚŽEK“. Brno : Jota Military, 2003, 346 s.

Ardénska ofenzíva, posledná nemecká ofenzíva na západnom fronte, západnými Spojencami označovaná ako „bitka o výbežok“, predstavuje jednu z najpozoruhodnejších udalostí druhej svetovej vojny, hlavne pokiaľ ide o dianie na západnom fronte. Jednalo sa o ofenzívu, ktorá mala zvrátiť výsledok vojny v prospech Nemecka – jediným úderom mala paralyzovať Američanov a Britov na Západe, pričom uvoľnené sily mali byť ihneď vrhnuté na Východ, kde by podobným spôsobom boli pre zmenu paralyzovaní Rusi. Asi približne v takýchto intenciách „strategického rozsahu“ rozmýšľal Adolf Hitler, keď ešte pred koncom roku 1944 nariadil uskutočniť operáciu, ktorá dostala krycí názov „Wacht am Rhein“.

Samotný priebeh tejto ofenzívy, ktorá bola okrem iného jednou z posledných veľkých útočných operácií, ktoré velenie nemeckej brannej moci v čase druhej svetovej vojny realizovalo (dá sa povedať, že bola predposlednou – pozn. A. M.), je síce zaujímavou, avšak už pomerne dobre zmapovanou kapitolou nacistických „válečných“ dobrodružstiev. Systém plánovania, sústredenia jednotiek, ako aj vlastný priebeh a následky operácie, to všetko bolo predmetom dôsledného analyzovania množstva operačno-taktických i vojensko-historických štúdií, odborných publikácií, či napr. rôznych simulovaných a modelových situácií. Dokonalú rekonštrukciu ofenzívy umožnili okrem pomerne zachovaného množstva rôznych dokumentov, smerníc a nariadení, najmä početné výpovede zúčastnených – poľných veliteľov, štábných dôstojníkov, aj obyčajných vojakov. Treba však dodať, že v prevažnej väčšine tieto výpovede vychádzali z perspektívy víťazných Spojencov, zatiaľ čo všetko to, čo súviselo s nemeckými zámermi a skutočnosťami, postrádalo „informácie z prvej ruky“. V tejto súvislosti sa nenahraditeľným zdrojom informácií stali početné výsluchy nemeckých účastníkov ardenskej ofenzívy, predovšetkým popredných nemeckých veliteľov zadržovaných v období bezprostredne po vojne na rôznych miestach v Nemecku, ktoré predstavovali jedinečnú príležitosť získania dôležitých historických údajov pre dokumentáciu tohto rozsiahleho konfliktu. Projekt s veľkým nadšením realizovala v rokoch 1945 – 1949 Historická sekcia pre európske bojisko a výsledkom boli desiatky interview a písomných správ o viacerých vojenských operáciách. Avšak práve k tematike „druhých Arden“ sa nazhromaždilo najviac analýz, komentárov a skoncipovalo množstvo rukopisov, ktoré poskytlí presvedčivo, hlavne však realisticky, obraz tejto veľkolepej bitky.

O sprostredkovanie niektorých vybraných materiálov pre najväšnivejších záujemcov o jednu z najdramatickejších epizód, sa pokúsil aj vojenský historik Danny Parker, ktorý mal možnosť všetky dokumenty osobne preštudovať. Mnohé z nich koniec-koncov tvorili veľmi dôležitú informačnú bázu pre napísa-

nie jeho vlastných prác *Bitka o výbežok a Letecká vojna nad Ardenami 1944 – 1945*. Tentokrát sa našej čitateľskej verejnosti predstavuje ako editor. Predkladá nám neoceniteľné záznamy o vtedajších udalostiach z nemeckého zorného uhla, čo je veľmi dôležité v záujme vyváženého pohľadu na fascinujúce udalosti z prelomu rokov 1944 a 1945. Ponúka nám neopakovateľný pohľad na nemecké poňatie ofenzívy, ponúka nám pohľad tých najpovolanejších – Hitlerových generálov. V jedinom zväzku autor oživuje, prostredníctvom vzácných záznamov niektorých výpovedí, nie tak dávnu minulosť, oživuje ľstivý, zbesilo vedený, veľký, zároveň však zúfalý a hazardný, úder nemeckej armády.

V publikácii budeme mať možnosť oboznámiť sa s pohľadmi na operáciu v podaní všetko významných osobností nemeckého armádneho velenia. V 1. kapitole v interview „exceluje“ veliteľ 6. tankovej armády SS, SS-oberstgruppenführer a generálplukovník Waffen-SS, Joseph „Sepp“ Dietrich, v 2. kapitole zasa náčelník jeho štábu, SS-brigadeführer a generálmajor Waffen-SS Fritz Krämer. Obaja, predovšetkým však Krämer, krok za krokom rekonštruujú celý priebeh operácií 6. tankovej armády SS, ktorá mala byť podľa pôvodných plánov Wehrmachtu úderným zoskupením celej ofenzívy. Jej I. a II. tankový zbor SS, s elitnými, i keď oslabenými, tankovými divíziami Leibstandarte, Hitlerjugend, Das Reich a Hohenstauffen, mali byť pre Hitlera dostatočnou zárukou úspechu celej akcie.

Generáli tankových vojsk Hasso von Manteuffel a Erich Brandenberger následne v 3. a 4. kapitole analyzujú celý priebeh ofenzívy, každý z pohľadu veliteľstva vlastného armádneho zväzu – Manteuffel ako veliteľ 5. tankovej armády, Brandenberger ako veliteľ 7. armády, zabezpečujúcej ľavý bok ofenzívy. Väčší priestor je pochopiteľne venovaný operáciám Manteuffelovej 5. tankovej armády, ktorá mala popri sprava postupujúcej Dietrichovej 6. tankovej armády, dotvárať útočný hrot nemeckej „päste“ a ktorá, ako sa neskôr ukázalo, mala so svojou 2., 116. a inštruktorskou tankovou divíziou zújsť najďalej.

Výpovede poľných veliteľov dávajú odpovede na mnohé závažné otázky. V prvom rade to je otázka zhromaždenia a presunu armádných jednotiek do východných pozícií, otázka všeobecných príprav, ďalej otázka organizácie a špeciálneho výcviku, utajenia i plánovania a nakoniec i otázka nemeckých predpokladov, očakávaní a výsledkov. Kniha zachytáva i to, ako celkový priebeh i konečný nezdar ich posledného útoku na západnom fronte vnímali samotní veliteľia. Základné požiadavky pôvodného plánu ofenzívy podľa každého jedného z nich neboli splnené a tvrdohlavosť, s akou bolo presadzované pôvodné rozhodnutie – tak, čo sa týka cieľa útoku, ako i organizácie a plánu nasadenia síl – pokladali aktéri za zcestné. Samotný priebeh jednotlivých operácií je prezentovaný veľmi precízne, postupne deň za dňom a podobná postupnosť je zachovaná aj pri vykresľovaní taktickej situácie na príslušných operačných smeroch jednotlivých jednotiek od úrovne divízie, cez úroveň zboru, až po úroveň armády.

Dôležitý primárny zdroj informácií tvoria záznamy výpovedí čelných predstaviteľov vrchného veliteľstva nemeckej brannej moci, jeho veliteľa poľného maršala Wilhelma Keitelu a náčelníka jeho operačného štábu, generálpukovníka Alfreda Jodla. Obaja boli najbližšími spolupracovníkmi Hitlera a teda mali nemalý vplyv na ním prijaté rozhodnutia. Keitelov vplyv sa síce nepovažoval za zvlášť dôležitý, svoj podpis však predsa len prepožičal viacerým kľúčovým rozhodnutiam. Jodl bol naproti tomu mozgom i dušou nielen Hitlerovho veliteľského centra, ale i celej ardenskej ofenzívy. Autor nám ponúka ich predstavy a názory na celú záležitosť iba vo forme malého zachovaného dotazníka a krátkeho interview, ktoré obaja ešte stihli absolvovať do svojej popravy v októbri 1946. Tieto cenné informácie dávajú všetkým faktom, interpretovaným Dietrichom, Krämerom, Mantuffelom a Brandenbergerom, hlbší charakter a umožňujú sledovať celý priebeh operácie v širších súvislostiach. Dávajú priestor pochopiť, aké boli konečné a bezprostredné ciele ofenzívy vo finálnych direktívach, i to, či nemecké velenie malo v priebehu plánovania, alebo realizácie ofenzívy, zámer zmeniť pô-

vodné dispozície postupu jednotiek severným smerom proti 1. americkej armáde, na postup smerom južným proti americkej 3. armáde. Bezpochyby sú zaujímavé aj otázky okolo boja na poli spravodajských hier, či napr. podrobnosti okolo kamuflážnych opatrení pri utajení zhromaždenia a príprav na útok v podaní 5. a 6. tankovej armády.

Bonbónikom je istotne kritická analýza ardenskej ofenzívy v podaní bývalého náčelníka štábu vrchného veliteľstva Západ a v čase nemeckej ofenzívy veliteľa XII. zboru SS (operujúceho v zostave 15. armády, ktorá zaistovala pravé krídlo celej operácie), generála pechoty Günthera Blumentritta. Jeho komentár analyzuje základnú situáciu a hľadá príčiny konečného neúspechu. Zaujímavé je jeho porovnávanie ardenskej ofenzívy s ofenzívou, ktorú previedla nemecká armáda v marci 1918, i jeho predstavy a plány vlastnej ofenzívy, s načrtnutím vlastných taktických a operačných cieľov a celkovou organizáciou. Najmä realistický prístup k plánovaniu podobnej ofenzívy je u Blumentritta vskutku ojedinelý a poukazuje na viacero zaujímavých skutočností, predovšetkým však na to, že amatérsky pojaté zbožné pranie nestačí, rovnako ako nestačí fanatická viera na uskutočnenie dôkladnej a hlavne úspešnej operácie.

Záznamy o zložení jednotlivých zúčastnených nemeckých armád sú síce až priveľmi jednoduché, postačujú však k dotvoreniu si základného prehľadu o organizačnom rámci i celkovej sile bojujúceho Wehrmachtu (podchytené je vlastne iba zloženie armád a zborov, výnimku tvoria iba tankové zbory SS). Dva prehľadné nemecké operačné plány v úvode knihy sú však absolútne nedostačujúce a editor si mohol dať väčšiu námahu umiestniť v texte v príslušných pasážach ďalšie bojové nákresy, čím by prehľadnosť bojov, rekonštruovaných na základe konkrétnych výpovedí, výrazne stúpila. Fotopríloha obsahuje čiernobiele fotografie hlavných protagonistov – nemeckých poľných veliteľov.

A. Maskalik

KRONIKA

KRIMINALITA, BEZPEČNOSŤ A SÚDNICTVO V MINULOSTI MIEST A OBCÍ NA SLOVENSKU 1. – 3. OKTÓBRA 2003 V LUČENCI

Dr. Vladimír Segeš z Vojenského historického ústavu a profesor Leon Sokolovský, vedúci katedry archívnictva FiF UK v Bratislave, zorganizovali začiatkom októbra v kongresovom centre Reduta v Lučenci trojdňovú vedeckú konferenciu, ktorá mala objasniť málo prebádanú problematiku kriminality, bezpečnosti a súdnictva v minulosti. Jedným z proklamovaných zámerov organizátorov a gestorov konferencie, konanej pod záštitou ministra vnútra SR JUDr. Vladimíra Palka, bolo aj prehĺbenie historického a právneho vedomia súčasnej spoločnosti a posilnenie právnej kultúry a zákonnosti na Slovensku. Azda aj preto bol chronologický záber konferencie pomerne široký – od obdobia stredoveku až po 20. storočie.

Konferenciu otvorili slávnostnými príhovormi primátor Lučenca Ing. Milan Marko, riaditeľ kongresového centra Reduta Ivan Matejka a profesor Leon Sokolovský, ktorý sa počudoval nad faktom, že hoci takáto konferencia bola potrebná a aktuálna už dlhší čas, k jej uskutočneniu dochádza až teraz.

Úvodný referát Leona Sokolovského sa zaoberal prehľadom vývinu miestnej správy a súdnictva do vzniku Československa v roku 1918. Sledoval ich vývoj od začiatkov uhorského štátu, keď boli tieto oblasti spojené, cez prvé pokusy o ich oddelenie za Jozefa II., vznik samostatných súdnych a verejno-správnych inštitúcií v roku 1848, až po ich vývoj do zániku Uhorska v roku 1918.

Nasledujúce príspevky sa zaoberali obdobím stredoveku. Na príkladoch trestnej súdnej praxe Bratislavy Vladimír Segeš poukázal na koreláciu typu zločinu a druhu trestu smrti, ako aj jeho závislosti od pohlavia páchatel'a. Zamyslel sa aj nad osobnosťou a zamestnaním kata a jeho postavením vo vtedajšej spoločnosti. Zároveň načrtnul zaujímavé postrehy o reflexii stredovekej kriminality dnešnou mládežou. Prípady bratislavského mestského súdnictva využíval aj nasledujúci referát Martina Štefánika, ktorý nás oboznámil s majetkovou kriminalitou v stredovekej Bratislave, pričom svoj výklad doplnil aj štatistickým prehľadom počtu spáchaných zločinov. Mestského súdnictva sa týkal aj príspevok Igora Grausa, ktorý nám priblížil súdnu organizáciu a prax Banskej Bystrice do konca 16. storočia. S témou venovanou formám kriminality na panstve Stárajovcov v 15. storočí vystúpila Miloslava Bodnárová. Špecificky ekonomickej kriminalite v osadách chotára Podhájskej a jeho okolí sa venoval referát Vojtecha Kuruca. Zaujímavý prístup k téme prezentoval František Oslanský v príspevku o notárskom inštrumente Jána z Gostýňa. Na obdobie stredoveku bol zameraný aj príspevok Radoslava Ragača o civilno-právnych záznamoch v mestských knihách Zvolena a ich využitia pre dejiny mestského súdnictva.

Obdobiu novoveku bol venovaný druhý deň konferencie, ktorý otvorila Blanka Szeghyová referátom o mestskej súdnej praxi východoslovenských miest Pentapolitany v 16. storočí.

Na to nadviazal príspevok Virginie Mislovičovej o súdnictve ďalšieho východoslovenského mesta – Kežmarku na prahu novoveku. Inštitúciu „klúčového“ či „konečného“ súdu (*Schlussrecht*) v Levoči v 16. – 17. storočí, jeho charakterom a kompetenciou sa zaoberal František Žifčák. Mestského súdnictva a kriminality sa týkalo aj viacero ďalších príspevkov. Zločinu a trestu v každodennom živote Trnavčanov v 16. storočí sa venoval Juraj Roháč, súdnou kompetenciou mestečka Veličná v rokoch 1613 – 1802 Soňa Maťugová a kriminálnymi činmi potrestanými trestom smrti v Trenčíne v 17. storočí Viera Bernátová. Najstaršiu mestskú knihu Martina, ako prameň k vedeniu sirotskej agendy v 16. storočí, analyzovala Júlia Ragačová. Pozadie sporov mesta Modry so zemanom Weberom nám priblížil vo svojom referáte Michal Duchoň. Tünde Lengyelová sa zaoberala špecifickým druhom kriminality raného novoveku – čarodejníctvom a bosorkami a zároveň podala prehľadný náčrt začiatkov čarodejníckych procesov od 16. storočia až po ich vyvrcholenie v 18. storočí.

Stoličné trestné súdnictvo v stoliciach Gemer, Malohont a Zvolen bolo predmetom príspevku Júliusa Valacha. Jana Hričovská sa zamerala na zemepanskú stolicu na panstve Malacky. Na baníkov z oblasti Banskej Štiavnice a ich prehrešky a tresty v 18. storočí si posvietila Elena Kašiarová. Vojenský aspekt do konferencie vniesol Vojtech Dangl, ktorý skúmal súboj ako osobitý druh výkonu spravodlivosti a na konkrétnych príkladoch ukázal ako vtedajšia spoločnosť súboje vnímala a ako sa postupne vyvíjali a menili postoje a názory na ne.

Odznelo aj niekoľko príspevkov interdisciplinárneho charakteru. Literárno-historickú analýzu a názory na zákonnosť v dielach slovenských humanistov prezentovala Eva Frimmová. Lingvistické hľadisko uplatnila Jana Skladaná v príspevku o jazyku súdnych písomností. S netradičným heraldickým pohľadom na bezpečnosť a súdnictvo vystúpil Ladislav Vrteľ, ktorý nás pomocou vizuálnej prezentácie oboznámil s erbmi, ktoré vyjadrujú a zobrazujú myšlienky spravodlivosti, súdu alebo trestu. Netypický pohľad si zvolila aj Eva Augustínová, ktorá sa na kriminalitu, bezpečnosť a súdnictvo pozrela na základe dobových tlačí vydaných na území Slovenska v 18. storočí.

Tretí, záverečný deň konferencie bol venovaný obdobiu 19. a 20. storočia. Prísne potrestanie účastníkov povstania na Spiši v roku 1831 na základe matričných záznamov bolo predmetom referátu Aleny Kredatusovej. Jozef Drenko sa venoval trestným činom a ich postihom v Novohrade. Dokumenty ministerstva sociálnej spravodlivosti na osvetlenie kriminality mládeže na Slovensku využila Anna Falisová. História a úlohou polície sa zaoberali dva príspevky. Mestskú políciu v Lučenci a prípady, ktoré riešili na prelome 19. a 20. storočia nám priblížila Kristína Becaniová. Historický prierez o mieste a úlohách policajno-bezpečnostných zložiek pri zabezpečení verejného poriadku predniesla Marcela Varšová v referáte pripravenom spoločne s Lýdiou Zemandlovou.

Napriek bohatému programu a množstvu referátov sa organizátorom podarilo začleniť do programu, okrem prehliadky centra a pamätihodností Lučenca so sprievodcom a odborným výkladom, aj vernisáž výstavy *Zločin a trest v minulosti*. Výstavu v Novohradskom múzeu pripravila pracovníčka múzea Kristína Becaniová spolu s Vladimírom Segešom. Ponímanie spravodlivosti a tresty v minulosti zachytávali reprodukcie dobových vyobrazení a materiálne exponáty (popravný meč, klada, dereš, putá a podobne) a výstavu dopĺňali knihy vydané k danej problematike.

Plusom konferencie bolo dodržiavanie predpísaného časového limitu zo strany prednášajúcich a bohatý priestor na diskusiu. Živé diskusie potvrdili, že takáto konferencia bola potrebná a užitočná, no zároveň odhalili, že témou kriminality, súdnictva a bezpečnosti sa mnohí zúčastnení zaoberajú len okrajovo a že výskum tejto témy v porovnaní s okolitým štátmi dosť zaostáva. Svedčia o tom aj základné terminologické problémy, ktoré sa v rámci diskusie viackrát riešili. Najviac pozornosti sa venovalo mestskému súdnictvu v období 15. – 17. storočia, no ako veľmi slabo prebádanou sa ukázala oblasť stoličných a zemepanských súdov.

Ostáva dúfať, že táto konferencia prispeje k tomu, aby sa predmetná téma začala spracovávať komplexnejšie.

B. Szeghyová

K AKTUÁLNYM PROBLÉMOM SLOVENSKEJ VOJENSKEJ HISTORIOGRAFIE

25. novembra 2003 sa v priestoroch Ministerstva obrany Slovenskej republiky uskutočnil pracovný seminár na tému *K aktuálnym problémom slovenskej vojenskej historiografie*, ktorý zorganizoval Vojenský historický ústav (presnejšie Odbor vojenských historických výskumov) v spolupráci so Sekciou vojenských dejín Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied. Seminár reflektoval v súčasnosti veľmi aktuálny a stále páľčivý problém slovenskej vojenskej historiografie, čo sa premietlo aj do samotného obsahového zamerania jeho názvu.

Hlavnými pertraktovanými témami tohoto, akéhosi pracovného zamestnania (workshopu), sa stali problematika slovenskej vojenskej historiografie v kontexte všeobecnej slovenskej historiografie, základné a špecifické problémy jednotlivých období vojenských dejín Slovenska, analýza výsledkov a súčasný stav slovenskej vojenskej historiografie, ako aj samotných vojenských dejín Slovenska z hľadiska vedeckého, rezortného a celospoločenského. Seminár si tiež položil za cieľ objasniť perspektívy a ďalší rozvoj slovenskej vojenskej historiografie a slovenských vojenských dejín ako takých z hľadiska jednotlivých období, výskumných oblastí a smerov (projektov), stanoviť inštitucionálnu bázu slovenskej vojenskej historiografie a vyriešiť rastúci problém rozvoja vedeckého ruchu.

Základným handicapom celého tohto podujatia bola skutočnosť, že sa ho zúčastnil len úzky okruh historickej obce, hoci jeho námet vytváral dostatočný priestor na sebarealizáciu širokého okruhu slovenských historikov, nielen tých vojenských. Na túto skutočnosť poukázali koniec-koncov aj samotní účastníci i organizátori seminára, keď vyzdvihli jednak potrebu zintenzívnenia spolupráce s mimoústavnými či mimorezortnými organizáciami, ako aj potrebu rozvíjania a upevňovania interdisciplinárneho prístupu. To si však podľa viacerých diskutujúcich nevyhnutne vyžaduje neignorovať, ale naopak, dôslednejšie si všímať nevojenské dejiny, v celkovom kontexte ktorých by boli chápané a vysvetľované aj samotné vojenské udalosti. Vojenská história má bezpochyby svoj veľký význam a z hľadiska celkovej historiografie má nezastupiteľné miesto. Avšak ako naznačili prítomní, hlavne skúsení vojenski historici (Dr. M. Hronský, Dr. V. Dangl), vojenstvo by sa malo zobrazovať komplexne, t. j. aj vo vzťahu k politike, kultúre, ekonomike či hospodárstvu, nakoľko v súčasnosti je veda inštitucionalizovaná s perspektívou jej čo najširšieho využitia.

Na seminári zarezonovali predovšetkým otázky súčasného stavu a možností ďalšieho rozvoja slovenskej vojenskej historiografie. Sebareflexia viacerých zúčastnených viedla ku kritickému pohľadu na úroveň spracovania jednotlivých období slovenských vojenských dejín a podstatnou mierou prispela k naznačeniu možných východísk pre zefektívnenie práce v oblasti vojensko-historického výskumu. Najdôležitejšími predpokladmi by mali byť hlavne vzájomná prepojenosť historikov, alebo kolektívov, zaoberajúcich sa konkrétnymi obdobiami a už spomínaná prepojenosť špecializácií vedúca k veľmi potrebnému diskontinuitnému pohľadu. Vzhľadom na to, že polyhória je v súčasnosti už len veľmi ťažko mysliteľná, by mal byť

práve tento fakt alfou a omegou modernej historiografie. Potreba zintenzívnenia komparatívneho spôsobu vedeckého výskumu, ktorá podstatnou mierou minimalizuje faktor jednostranného pohľadu, by mala byť spoločne s prístupom skúmať tú-ktorú tému z viacerých pohľadov ďalším z dôležitých aspektov profesionálneho prejavu každého historika.

Z hľadiska tematického sa opäť poukázalo na nedostatky, resp. medzery, v spracovaní takých nosných tém ako sú organizačný vývoj československej armády a jej jednotlivých druhov vojsk, výcvik, operačné plánovanie, materiálno-technická výstavba armády, vývoj taktiky a stratégie či napr. slovenská generalita v československej armáde (Dr. J. Štaigl). Z hľadiska organizačného bol za kľúčový problém označený problém metodicko-metodologický, výsledkom čoho je úzka špecializácia a istá nekonceptnosť pracoviska (Dr. V. Segeš, Dr. M. Štefanský). Za východisko bola označená napr. spolupráca so zahraničím – či už priama, alebo prostredníctvom medzinárodných grantov – kladúca nevyhnutné podmienky na jazykovú zdatnosť (mjr. Dr. M. Čaplovič) či napr. metodický spôsob rozvoja vojenskej historiografie z vysokoškolských štúdií, vedúci k budovaniu potenciálnej personálnej základne pre vojenskú historickú vedu.

Všetci prítomní sa zhodli v otázke nevyhnutnosti prehlbovania archívneho výskumu, ako základnej heuristickej metódy (s tým súvisí absencia sumárov archívnych prameňov) a vzrastajúcej potreby popularizácie dosiahnutých vedeckých výsledkov, ktorá by pomohla nielen popularizovať vojenskú problematiku, ale aj prezentovať Vojenský historický ústav. V tejto súvislosti sa ako nevyhnutná potreba ukazuje riadenie sa spoločenskou požiadavkou. Rozvíjanie vojenských tradícií, zvýšený dôraz na problematiku povojnovej historiografie (Československo a studená vojna, dejiny Armády, resp. Ozbrojených síl Slovenskej republiky) či napr. orientácia na vojenské múzeum, by mala byť podľa viacerých tou „správnou cestou“ pri hľadaní východiska z istého vákua, v ktorom sa vojenská historická veda nepochybne nachádza.

Fenomén uplatnenia sa mladých historikov sa taktiež stal veľmi aktuálnym problémom dnešnej historiografie, tej vojenskej nevynímajúc. A práve zástupcovia mladšej generácie nádejných vojenských historikov (Dr. I. Baka, Dr. Z. Katreba) poukázali na seminári na niektoré zaujímavé skutočnosti, predovšetkým zo svojho zorného uhla. Predovšetkým na absentujúci prvok usmerňovania mladých historikov, absenciu odborných seminárov, na ktorých by sa riešili parciálne, ale aj zásadné problémy vojenskej historiografie (upresnenie pojmového aparátu, diskusia o predstavách vedecko-výskumného rozvoja), ako aj existujúci problém systematickej práce s najnovšími výtvarnými a technickými (napr. modernizácia počítačovej techniky, práca s internetom).

Príspevky a doplnujúce referáty načrtli niektoré, avšak zďaleka nie všetky, problémy a nedostatky súčasnej slovenskej vojenskej historiografie, ktoré boli analyzované v rámci plodnej diskusie. Do akej miery bola diskusia aj konštruktívna a podnetná, ukáže už blízka budúcnosť, ktorá dá odpoveď na kľúčovú otázku našej vojenskej historickej vedy: „Quo vadis?“

A. Maskalík

BIBLIOGRAFIA

VOJENSKÉ DEJINY SLOVENSKA

Výberová bibliografia IX. – 2001

DO ROKU 1526

Prvý cisár na uhorskom tróne. Slovensko v čase polstoročnej vlády uhorského, českého, lombardského a nemeckého kráľa a rímskeho cisára Žigmunda Luxemburského, syna Karola IV. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov, zv. 5. / Ved. red. J. Bartl – Bratislava : Literárne informačné centrum, 2001. – 375 s. : dok., fotogr. – Lit., reg.

* * *

PÁLOSFALVI, T.: Vitovec János : Egy zsoldoskarrier a 15. századi Magyarországon. – In: Századok. – Roč. 135, č. 2 (2001), s. 429-472.

SEGEŠ, V.: Legislatívno-právny rámec uhorského vojenstva za kráľa Mateja Korvína. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 3-19.

STEINHÜBEL, J.: Arpádovské Nitriansko – uhorské a slovanské. – In: Historický časopis. – Roč. 49, č. 4 (2001), s. 585-598.

* * *

DANGL, V.: Batuchán – postrach Európy : Slovensko za protitatarských vojen v 13. storočí. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 22 (2001), s. 17 : obr.

DANGL, V.: Boleslav I. Chrabrý a Slovensko. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 17 (2001), s. 15 : obr.

DANGL, V.: Kupec, veľký bojovník a zakladateľ ríše. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 12 (2001), s. 15 : obr.

DANGL, V.: Pustošivý vpád Ordu chána na Slovensko. Trenčín sa ubránil. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 23 (2001), s. 13.

DANGL, V.: Rastislav, nazývaný aj Rastic. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 14 (2001), s. 17 : obr.

DANGL, V.: Svätopluk I., schopný vládca. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 15 (2001), s. 15 : fotogr.

FERKO, M.: Križ nad polabskými Slovanmi. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 6 (2001), s. 4-6 : obr.

SEGEŠ, V.: Belo, toho mena štvrtý. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 24 (2001), s. 17.

SEGEŠ, V.: Čudný križiak Ondrej II. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 21 (2001), s. 15 : fotogr.

SEGEŠ, V.: Koruna a meč svätého Štefana. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 16 (2001), s. 15 : fotogr.

SEGEŠ, V.: Nepravý Arpádovec Samuel Aba. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 18 (2001), s. 17 : fotogr.

SEGEŠ, V.: Nevydarené husitské sprisahanie : Epizóda z dejín Bratislavy. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 1 (2001), s. 29.

SEGEŠ, V.: S gloriolou svätca i rytiera. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 20 (2001), s. 15 : obr. /Ladislav I./

SEGEŠ, V.: Strastiplný osud kniežat'a Pribinu. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 13 (2001), s. 15 : obr.

SEGEŠ, V.: Stredoveké mestá na Slovensku : Tepny spoločenského pokroku. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 6-9 : obr.

SEGEŠ, V.: Víťazný exulant Ondrej I. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 19 (2001), s. 15 : obr.

SEGEŠ, V.: Vojvodca a zároveň prvý kráľ na našom území. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 10 (2001), s. 15 : mp.

- ŠTEFANOVIČOVÁ, T.:** Slovania na strednom Dunaji. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 5 (2001), s. 5-7 : obr., mp.
- ŠVANDA, P.:** Pustý hrad pri Zvolene. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 5 (2001), s. 31-33 : obr.
- TÓTH, I.:** Kopáňova pohanská vzbura. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 10 (2001), s. 6-7 : fotogr.
- TURČAN, V.:** Dávna bariéra na Dunaji : Slovensko v susedstve Rímskeho impéria. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 2-5 : obr.
- ŽADANSKÝ, J.:** Vpád Tatárov na Zemplín. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 7 (2001), s. 4-5 : obr.

1526 – 1914

- ANTOLOVÁ, R.:** O zbojstve Juraja Jánošíka. – Banská Bystrica : G. A. G. umelecká agentúra, 2001. – 56 s. – Bibliogr., res.
- BAUMGARTNER, L. – SIECHE, E.:** Die Schiffe der k. /u./ k. Kriegsmarine im Bild, Bd. 2.: 1896 – 1918. – Wien, Hamburg : Verl. E. S. Mittler u. Sohn, 2001. – 384 s., 228 fotogr.
- HERMANN, R.:** 1848 – 1849. A szabadságharc hadtörténete. – Budapest : Korona Kiadó, 2001. – 424 s.
- KÓNYA, P.:** Prešovský krvavý súd z r. 1687. – Prešov : Biskupský úrad VD ECAV, 2001. – 148 s.
- KOVÁČ, D. – SUPPAN, A. – HRABOVEC, E.:** Die Habsburgermonarchie und die Slowaken 1849 – 1867. – Bratislava : Academic Electronic Press, 2001. – 152 s.
- NAGY, L.:** Székelyek a hadak útján 1541 – 1711. – Budapest : HM Zrínyi Kht., 2001. – 345 s. : fotogr., mp.
- TESAŘ, P. A.:** Albatros D. II a D. III Oeffag. – Praha : Aeromedia, 2001. – 72 s.

* * *

- CZIGÁNY, I.:** Hadügyi reformkísérletek a királyi Magyarországon, 1665 – 1682. – In: Hadtörténelmi Közlemények. – Roč. 114, č. 2-3 (2001), s. 279-302 : tabl.
- DANGL, V.:** K problematike prestíže dôstojníckeho zboru v období dualizmu. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 3-16.
- DANGL, V.:** Organizačný vývoj rakúsko-uhorského jazdeckta (1866 – 1914) so zreteľom na Slovensko. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 3-25 : tabl.
- HAUSNER, G.:** Bethlen Gábor erdélyi fejedelem hadi edictuma. – In: Hadtörténelmi Közlemények. – Roč. 114, č. 2-3 (2001), s. 469-485 : tabl.
- MÉSZÁROS, K.:** Tábornoki és törzstiszti kinevezések a Rákóczi-szabadságharcban. – In: Hadtörténelmi Közlemények. – Roč. 114, č. 2-3 (2001), s. 303-360 : tabl.
- MOLNÁR, L.:** Zdravotní služba v Maďarské válce za nezávislost v letech 1848 – 1849. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 4 (2001), s. 789-815 : fotogr., tabl.
- SEGEŠ, V.:** Bürgermiliz und Insurrektionstruppen im Königreich Ungarn während der napoleonischen Kriege : Rolle und Effektivität der nichtprofessionellen Streitkräfte. – In: La Guerre Totale. La Défense Totale, 1789 – 2000. XXVIème Congrès International d'Histoire Militaire. Actes Commission Suédoise d'Histoire Militaire. / Ed. P. Iko, L. Ericson, G. Aselius – Stockholm 2001, s. 207-212.
- VALACH, J.:** Turecké susedstvo Slovenska a stavovské povstania v dokumentoch Štátneho oblastného archívu v Banskej Bystrici (1628 – 1711). – In: Slovenská archivistika. – Roč. 36, č. 2 (2001), s. 48-65.

* * *

- ANDROVIČ, Š.:** Cisársky admirál zo Slovenska. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 10 (2001), s. 14 : obr. /Vojtech Hadik/
- ANDROVIČ, Š.:** Spišský šľachtic a prvý vrtuľník monarchie. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 11 (2001), s. 14 : fotogr.

ANDROVIČ, Š.: Vzdušný víťaz : Karol Kasala, zabudnutý nitriansky aviatik. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 26 (2001), s. 16 : fotogr.

ANDROVIČ, Š.: Zo začiatkov vojenskej aviatiky c. k. monarchie. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 18 (2001), s. 30-31 : fotogr.

BEGALA, J.: Priekopník uhorského letectva Andrej Kvasz. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 78, č. 2 (2001), s. 41 : fotogr.

DANGL, V.: Trpká rakúska skúsenosť pri Magente a Solferine : Vojna Rakúska proti Talianom a Francúzom roku 1859. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 10-11 : obr.

DOLÍNEK, V.: Přejchod k zadovkám v habsburské armádě (1865 – 1867) I. – II. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 9 – 10 (2001), s. 18-19, 20-21 : fotogr.

DRENKO, J.: Vypálenie Lučenca roku 1849. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 3 (2001), s. 32 : obr.

FERKO, M.: Bašovanie Bašovcov na Muráni : Lúpežní rytieri na Slovensku I. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 8 (2001), s. 8-9 : obr.

MOLNÁR, M.: Povstalec, šľachtic, podnikateľ : Andrej Sirmai. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 2 (2001), s. 30-31 : obr.

PAZDERA, D.: Sylvestr Krnka a přechod k zadovkám v habsburské armádě. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 11 – 12 (2001), s. 20-21, 22-23 : obr.

SEGEŠ, V.: Ako sa žilo vojakom za Márie Terézie. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 7 (2001), s. 14 : fotogr.

ŠKVARNA, D.: Východoslovenské roľnícke povstanie : Spontánna sebaobrana a rozkoš násilia. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 4 (2001), s. 11-13 : fotogr.

ŠOLTĚS, P.: Slováci v Uhorsku. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 5 (2001), s. 14-15 : fotogr.

TÓTH, I.: Bitka pri Tekovských Lužanoch. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 7 (2001), s. 12-13 : fotogr., obr.

VALACHOVIČ, P.: Vek kondotierov. – In: Pamiatky a múzeá. – Roč. 49, č. 4 (2001), s. 64-66 : fotogr.

1914 – 1918

FURDIK, I.: Milan Rastislav Štefánik. Novyj vzgljad. – Martin : Neografia, 2001. – 157 s., 17 s. fotogr. príl.

KOVÁČ, D.: Štefánik a Janin. Příbeh přátelství. – Bratislava : Dilema, 2001. – 163 s. : dok., fotogr.

LACKO, M.: Prevrat v obci Modrová. – B. m. n. v. 2001. – 35 s.

* * *

BROUČEK, S.: Heimat und Zuhause in den Vorstellungen von Tschechen und Slowaken in Frankreich während des ersten Weltkrieges. – In: Heimat und Exil / Hrsg. P. Heumos – München 2001, s. 15-22.

KUTLÍKOVÁ, D.: K problematice stejnokrojů česko-slovenské jednotky v Rusku v letech 1914 až 1917. – In: Historie a vojensství. – Roč. 50, č. 4 (2001), s. 796-815.

* * *

ČAPLOVIČ, M.: Dušou a presvedčením : Z histórie Slovenska : Eudia a osudy – legionár Janko Jesenský. – In: Pravda. – Roč 11, č. 82 (7. 4. 2001), príl. s. 9 : fotogr.

ČAPLOVIČ, M.: Janko Jesenský ako legionár. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 107-110.

FUSKA, J.: Milan Rastislav Štefánik a vznik ČSR. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 22 (2001), s. 8.

MAJERČÁK, J. – NOVÁK, V. – OBUCH, T.: Letecký životopis M. R. Štefánika. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 15 – 16 (2001), s. 8 : fotogr.

NAGAYO, S.: Záhada Štefánikových fotografií v Japonsku. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 8 (2001), s. 28-29 : fotogr.

PETRUF, P.: Milan Rastislav Štefánik : Veľká osobnosť slovenských dejín. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 1 (2001), s. 24-26 : fotogr.

SLEPCOV, I.: Generál Kornilov – jeho styk so Slovenskom, zajatie, útek a smrť. Alebo zrod novej legendy? – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 85-91 : fotogr.

1918 – 1939

ČAPLOVIČ, M.: Branné organizácie v Československu 1918 – 1939 (so zreteľom na Slovensko.) – Bratislava : MO SR – VIA, 2001. – 203 s. : fotogr., tabl.

ČESKOSLOVENSKO na pařížské mírové konferenci 1918 – 1920, sv. 1. (listopad 1918 – červen 1919). / K vyd. přípr. J. Dejmek, F. Kolář v spolup. M. Nechvátal, H. Nováčková, I. Št'oviček – Praha : Ústav mezinárodních vztahů, Univerzita Karlova, HŮ AV ČR, 2001. – 90 s.

HOENSCH, J. K.: Slovensko a Hitlerova východná politika. – Bratislava : Veda, 2001. – 231 s. : bibliogr., reg.

HOLOKAUST na Slovensku : Obdobie autonómie 6. 10. 1938 – 14. 3. 1939. Dokumenty / Ed. E. Nižňanský – Bratislava : Nadácia M. Šimečku, 2001. – 362 s.

HRONSKÝ, M.: The struggle for Slovakia an the Treaty of Trianon 1918 – 1920. – Bratislava : Veda, 2001. – 407 s. : dok., fotogr., mp.

MORAVCOVÁ, D.: Československo, Německo a evropská hnutí 1929 – 1932. – Praha : Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 2001. – 388 s. : chronolg.

STEHLÍK, E.: Lexikon těžkých objektů československého opevnění z let 1935 – 1938. – Dvůr Králové nad Labem : Ing. Jan Škoda – FORTprint, 2001. – 304 s. : mp., obr., tabl. – lit.

* * *

BOTORAN, C.: Politicko-vojenská kooperácia Rumunska a Československa v rámci Malej dohody (1920 – 1938). – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 17-39.

ČAPLOVIČ, M.: Francúzska vojenská misia v Československu 1919 – 1938. (Správa o jej činnosti od februára do októbra 1919.) – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 85-102.

ČAPLOVIČ, M.: Les généraux et les officiers supérieurs français dans l'armée tchécoslovaque au début des années vingt. – In: Batir une nouvelle sécurité. La coopération militaire entre la France et les États d'Europe centrale et orientale de 1919 a 1929. – Chateau de Vincennes 2001, s. 373-402.

HRONSKÝ, M.: Hlavné politicko-diplomatické a vojenské dispozície pri utváraní hraníc Slovenska v rokoch 1918 – 1919 (druhá časť). – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 20-40.

HRONSKÝ, M.: Le rôle de la Mission militaire française dans les combats en Slovaquie et dans la formation des frontières de la Slovaquie en 1919. – In: Batir une nouvelle sécurité. La coopération militaire entre la France et les États d'Europe centrale et orientale de 1919 a 1929. – Chateau de Vincennes 2001, s. 331-344.

KÁZMEROVÁ, E.: Žurnalistická činnosť Karola Sidora v prvej polovici dvadsiatych rokov 20. storočia. – In: Historický časopis. – Roč. 49, č. 4 (2001), s. 621-634.

KUČERA, M.: Pokus o vymezení úlohy československých dobrovolníků 1918 – 1919 v bojích o celistvost republiky. – In: Studie k moderním dějinám. Sborník prací k 70. narozeninám Vlastislava Laciný / Usp. J. Harna, P. Prokš – Praha : HŮ AV ČR, 2001, s. 239-270.

LIPTÁKOVÁ, H.: Politické snahy Slovenska vo francúzskej diplomatickej korešpondencii z rokov 1932 – 1939. – In: Slovenská archivistika. – Roč. 36, č. 1 (2001), s. 88-98.

LYSÁ, M. – KRÁL, K.: Československé vojenské lékárenství 1918 – 1928. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 4 (2001), s. 816-831 : tabl.

MURCKO, M.: Vznik Československa a okres Stará Ľubovňa. – In: Z minulosti Starej Ľubovne. Ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči 1999/2000 / Zost. I. Chalupský – Levoča : Spišský dejepisný spolok, 2001.

SLEPCOV, I.: K niektorým otázkam vzťahu miestneho obyvateľstva východného Slovenska k vpádu maďarských bolševikov roku 1919. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 26-33.

SRB, M.: Príspevek k organizaci výstavby stálého opevnění na přelomu let 1934 a 1935. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 1 (2001), s. 109-127 : tabl.

- VELECKÁ, H.:** Agónie appeasementu : Britská politika a rozbití Československa 14. 3. – 31. 8. 1939. – In: Český časopis historický. – Roč. 8, č. 4 (2001), s. 788-822.
- VELECKÁ, H.:** Britská pomoc uprchlíkům z Československa od okupace do vypuknutí války v roce 1939. – In: Soudobé dějiny. – Roč. 8, č. 4 (2001), s. 659-691.

* * *

- ČAPLOVIČ, M.:** Česko-slovenská obdoba Maginotovej línie. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 1 (2001), s. 30-31 : obr.
- ČAPLOVIČ, M.:** French military mission in Czechoslovakia between 1919 – 1938. Part I. – In: Slovak Army Review. – Autumn 2001, s. 26-27.
- ČAPLOVIČ, M.:** Rodobrana. Čierny pluk medzivojnového Slovenska. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 5 (2001), s. 12-14.
- ELLINGER, J.:** Lord Halifax – Indie, appeasement a válka. – In: Dějiny a současnost. – Roč. 23, č. 3 (2001), s. 24-29.
- FUSKA, J.:** Zásluha M. R. Štefánika pri vzniku ČSR, 1. – 4. : Organizovanie čs. légii; Spomienky čs. legionára v Rusku Jána Huja; Spomienky čs. legionára v Taliansku Jozefa Mokrého; Spomienky amerického Slováka, francúzskeho legionára Jozefa Sagana. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 3 – (2001), s. 6.
- HERTEL, M.:** Neúspešné aktivity Vojtecha Tuku : Slovenské hlavné oddelenie v Budapešti. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 15-17 : fotogr.
- HRONSKÝ, M.:** Trianonská mierová zmluva : Ako sa Slovensko vyčlenilo z Uhorska. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 1 (2001), s. 14-17 : obr.
- KARLICKÝ, V.:** Mobilizace 1938 aneb osobní výzbroj našich vojáků. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 10 – 12 (2001), s. 26-27 : fotogr.
- KVÁČEK, R.:** Stále neklidné dějiny : K obrazu první republiky. – In: Soudobé dějiny. – Roč. 8, č. 1 (2001), s. 115-118.
- MATULA, P.:** Skúška v červenom : Slovenská republika rád. – In: Historická revue. – Roč. 11, č. 1 (2001), s. 16-17 : fotogr.
- PAZDERA, D.:** Opakovačky Mosin v meziválečném Československu. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 7 (2001), s. 24-27 : fotogr., nákr.
- PODOLEC, O.:** Snem Slovenskej krajiny : Atribút slovenskej štátnosti v rokoch 1938 – 1939. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 18-20 : fotogr.
- SKRAMOUŠKÝ, J.:** Pistole CZ vz. 38 a její vývoj. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 1 (2001), s. 13-15 : fotogr., obr.
- ŠIMEK, K.:** Osudy obrněnej dreziny Tatra, typ 18. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 15 (2001), s. 3 : fotogr.
- ŠIMUNIČ, P.:** Posledné dni. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 6 (2001), s. 15.
- ŠOUREK, V.:** Pěchotní zbraně ve válce o Gran Chaco : Bolívia – Paraguay 1932 – 1935; Vzdálená válka s českou účastí. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 2 (2001), s. 41 : obr.
- ŠVANDA, P.:** Tragédia na Kojšovej holi : Zo zabudnutej minulosti okolia Košíc V. – In: Košické listy. – Roč. 3, č. 4 (2001), s. 22-23 : fotogr.
- VOJÁČEK, L.:** Vavro Šrobár – ministr s plnou mocí pro správu Slovenska (1918 – 1920). – In: Historický obzor. – Roč. 12, č. 3 – 4 (2001), s. 81-89.

1939 – 1945

- BAKA, I.:** Židovský tábor v Novákoch 1941 – 1944. – Bratislava : Zing Print, 2001. – 115 s. /14 s. : fotogr., mp., tabl.
- BETWEEN** a life and death. – Bratislava : Slovenská televízia, 2001. – 27 min.
- ČECHUROVÁ, J. – KUKLÍK, J. – ČECHURA, J.:** Válečné deníky Jana Opočenského. – Praha : Karolinum, 2001. – 495 s.
- FAJTL, F.:** Pouta nebes. – Praha : Magnet-Press, 2001. – 351 s. : fotogr.

- HESS, A.:** Byli jsme v Bitvě o Anglii. – 3. vyd. – Praha : Naše vojsko, 2001.
- HRADSKÁ, K. – SCHWALBOVÁ, M.:** Žila som životy druhých. Zo spomienok lekárky na Osvienčim. – Zvolen, Bratislava : Nadácia M. Šimečku, Židovská náboženská obec – Klemo, 2001. – 71 s.
- CHURAN, M.:** Postupim a Československo. Mýtus a skutočnosť. – Praha : Libri, 2001. – 157 s. – Lit., reg.
- JANEČEK, J.:** Válka šifer – výhry a prohry čs. vojenské rozvědky. – Praha : Aeromedia, 2001. – 345 s.
- KAMENEC, I.:** Tragedia polityka, ksiedza i czlowieka. Jozef Tiso 1887 – 1947 / Prel. J. W. Bojarsza – Warszawa : Neriton, 2001. – 151 s.
- KOPECKÝ, M.:** 1. československá samostatná tanková brigáda v SSSR. – Praha : Aeromedia, 2001. – 256 s.
- KUTHAN, P. J.:** Muži zvláštní skupiny D, paradesantní akce československého západního odboje za druhé světové války. – Brno : Spolek přátel čs. opevnění, 2001. – 43 s.
- MACEK, P.:** Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939 – 1945). – Praha : Police History, 2001. – 230 s.
- MEDZI** životom a smrťou. – Bratislava : Slovenská televízia, 2001. – 27 min.
- MURCKO, M.:** Okres Stará Ľubovňa v rokoch 1938 – 1945. – Prešov : VOMA, 2001. – 140 s. : tabl. – bibliogr., reg, res.
- NA VŠECH** frontách : Čechoslováci ve II. světové válce. / Usp. V. N. Duben – 2. vyd. – Praha : MO ČR, 2001. – 260 s. : fotogr.
- OBĚTI** druhé světové války a boje proti fašismu v Československu. A – J. – Trutnov : vl. nákl., 2001. – CD ROM, 1289 s.
- RAJLICH, J.:** Na nebi hrdého Albionu, část 3 (1942). Válečný deník československých letců ve službách britského letectva 1940 – 1945. – Cheb : Svět křidel, 2001. – 711 s. : dok., fotogr., obr. – pram. a lit.
- SAUNDERS, H.:** Spravodlivosť bola ďaleko. – Bratislava : Slov. národné múzeum – Múzeum židovskej kultúry, 2001. – 117 s.
- SZÁMVÉBER, N.:** Operácia Südwind. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 64-84 : tabl.
- ŠIŠKA, A.:** KX-B neodpovídá. – Praha : Aeromedia, 2001. – 173 s. /čs. západný odboj, letci/
- ŠUMICHRAST, P. – HOCHMUTH, V. – ANĎAL, J.:** Messerschmitt Bf 109 G-6 slovenských Vzdušných zbraní 1944. HT model špeciál No 902. – [Poprad] 2001. – 35 s.
- TENMENBAK.** The air battle – CSSR WW II. – Banská Bystrica : Adade, 2001. – 87 s. : fotogr.
- VÁLEČNÝ** rok 1944 : Příspěvky účastníků mezinárodní konference konané ve dnech 19. – 20. října 1999 v Praze. / Přípr. Z. Zudová-Lešková – Praha : MO ČR – AVIS, 2001. – 362 s.
- VANĚK, O. – ŠIMKO, J.:** Prednášky z národných a vojenských dejín Slovenska 3. – Lipt. Mikuláš : Vojenská akadémia, 2001. – 94 s. – bibliogr.
- VOGELTANZ, J. – HUS, M. – POLÁK, M.:** Československá armáda v zahraničí 1939 – 1945. Vládní vojsko protektorátu Čechy a Morava 1939 – 1945. Slovenská armáda 1939 – 1945. Československá armáda 1945 – 1992. Uniformy – symbolika – výstroj – výzbroj. – Praha, Litomyšl : Paseka, 2001. – 41 s., obr. příl.
- ŽÁČEK, R.:** Projekt československo-polské konfederace v letech 1939 – 1943. – Opava : SÚ SZM, 2001. – 247 s. – Pram. a lit.

* * *

- BAKA, I.:** K pôsobeniu mocensko-represívneho aparátu a režimu Slovenského štátu v súvislosti s vojnou proti Poľsku. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 35-53.
- BYSTRICKÝ, J.:** Rýchla divízia na východnom fronte v roku 1942. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 40-65.
- BYSTRICKÝ, V.:** Nacistické Nemecko a vznik Slovenského štátu. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. (2001), s. 41-61.
- HANÁK, V.:** Dokumenty a depeše z Benešova londýnského trezoru. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 1 (2001), s. 153-175.
- HÁMORI, P.:** Kiserlet a visszacsatolt felvidéki területek társadalmi és szociális integrálására : A magyar a magyarért mozgalom története (1938 – 1940). – In: Századok. – Roč. 135, č. 3 (2001), s. 569-624.

- HOENSCH, J. K.:** Grundzüge und Phasen der deutschen Slowakei-Politik im Zweiten Weltkrieg. – In: *Begegnung und Konflikt* / Ed. J. K. Hoensch – Essen, 2001, s. 147-172.
- HRADSKÁ, K.:** Vplyv Nemecka na riešenie židovskej otázky na Slovensku. – In: *Rasové násilie v dejinách a v prítomnosti*. – Bratislava 2001, s. 43-51.
- CHYTKA, S. – VALIŠ, Z.:** Delegácia slovenských vojakov u Dr. E. Beneša v decembri 1943. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 103-108.
- CHYTKA, S.:** Ferdinand Čatloš a slovenské pokusy o pripojenie Moravského Slovácka. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 94-99.
- KLUBERT, T.:** Nemecké pancierové vlaky v Slovenskom národnom povstaní. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 109-115.
- KLUBERT, T.:** Slovenské stredné tanky PzKpfw. III Ausf. N. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 105-114 : tabl.
- KÖNÖZSYOVÁ, L.:** Možnosti záchranu Židov začiatkom deportácií v roku 1942 – modelové mesto Nitra. – In: *Studia Historica Nitriensia IX*. – Nitra : Katedra histórie a archeológie FF UKF, 2001, s. 89-114.
- LIPTÁK, E.:** Das politische System der Slowakischen Republik 1939 – 1945. – In: *Autoritäre Regime in Ostmittel- und Südosteuropa 1919 – 1944* / Hrsg. E. Oberländer – Paderbor 2001, s. 299-333.
- MARJINA, V. V.:** Slovackej nacionalnoje vosstanije 1944 goda v poslevojennoj istoriografii. – In: *Slavjanovedenje*. – Č. 6 (2001), s. 44-59.
- MICIANIK, P.:** Vplyv náboženstva a ideológie na vzťahy slovenských vojakov a civilného obyvateľstva Sovietskeho zväzu v rokoch 1941 – 1943. – In: *Politické vedy*. – Roč. 4, č. 2 (2001), s. 5-81.
- NIŽŇANSKÝ, E.:** Akcia Nisko a židovský tábor vo Vyhniach. – In: *V premenách stáročí*. / Ed. E. Nižňanský – Zvolen 2001, s. 101-112.
- NIŽŇANSKÝ, E.:** Začiatky židovského tábora vo Vyhniach v dokumentoch. – In: *Studia Historica Nitriensia IX*. – Nitra : Katedra histórie a archeológie FF UKF, 2001, s. 319-240.
- RAJLICH, J.:** Československý noční stíhač na bojištích Středomoří. – In: *Historie a vojenství*. – Roč. 50, č. 3 (2001), s. 644-691 : fotogr., tabl.
- RAJLICH, J.:** Podíl československých letců na operaci Jubilee. – In: *Historie a vojenství*. – Roč. 50, č. 1 (2001), s. 24-62 : tabl., pril.
- RAJLICH, J.:** Sestřely stíhačů slovenských Vzdušných zbraní za 2. světové války. – In: *Letectví + kosmonautika*. – Roč. 77, č. 15 – 16 (2001), s. 14-21 : fotogr., tabl.
- RAJLICH, J.:** Stíhací letka 13 slovenských Vzdušných zbraní na východní frontě v letech 1942 – 1943 I. – 2. – In: *Historie a vojenství*. – Roč. 50, č. 2 – 3 (2001), s. 277-309, 501-537 : fotogr., tabl.
- RYCHLÍK, J.:** Obdobie pred Slovenským národným povstaním v správach bulharských diplomatov. – In: *Historický časopis*. – Roč. 49, č. 3 (2001), s. 515-534.
- SCHÖNHERR, K.:** Die Niederschlagung Des slowakischen Aufstandes im Kontext der deutschen militärischen Operationen, Herbst 1944. – In: *Bohemia. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder. A Journal of History and Civilisation in East Central Europe*. – Roč. 42, č. 1 (2001), s. 39-61.
- SCHÖNHERR, K.:** Obranné operácie armádnej skupiny Heinrici v Duklianskom priesmyku a v Beskydách na jeseň 1944. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. (2001), s. 85-93.
- SLÁDEK, O.:** Nový prostriedek boje – radiové protihry na území Slovenska. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 53-63.
- SLNEKOVÁ, V.:** Arizácie židovských podnikov v Trnave ako súčasť tzv. riešenia židovskej otázky v rokoch 1938 – 1945. – In: *Studia Historica Nitriensia IX*. – Nitra : Katedra histórie a archeológie FF UKF, 2001, s. 165-202.
- SLNEKOVÁ, V. – DUDÁŠOVÁ, J.:** Niektoré znaky antisemitskej propagandy a ich uplatnenie na stránkach regionálnej tlače v prvej etape budovania totalitného politického systému na Slovensku 1938 – 1940. Modelové mesto Trnava. – In: *Rasové násilie v dejinách a v prítomnosti*. – Bratislava 2001, s. 65-75.
- VANĚK, O.:** Slovanskí Flakhelfri pre nemecký Heimatwehr. – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 96-107.
- ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Z.:** Československý výsadok Courier 5. – In: *Soudobé dějiny*. – Roč. 8, č. 4 (2001), s. 718-731.
- ZUDOVÁ-LEŠKOVÁ, Z.:** Windproof o Slovenskom národnom povstaní : (Hlásenia mjr. Johna Sehmerya zo Slovenska). – In: *Vojenská história*. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 116-125.

ZWETTLER, O.: Zwangsmigration, Deportation, Emigration : Umsiedlungen und „Endlösung der Judenfrage“ in der Slowakei, im Protektorat Böhmen und Mähren und in Karpatenrussland. – In: Heimat und Exil / Hrsg. P. Heumos – München 2001, s. 133-141.

* * *

- ANDROVIČ, Š.:** Poľské ťaženie. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 20 (2001), s. 14 : fotogr.
- BAKA, I.:** Naprávanie krivdy na ľudácky spôsob : Sporné slovensko-poľské pomedzie v rokoch 1939 – 1945. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 6 (2001), s. 14-16 : fotogr., mp.
- BARANOVÁ, D.:** Zabudnutá história : Vojenský duchovní v SNP. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 9 (2001), s. 14 : fotogr.
- BODNÁR, Š.:** Spomienky na spolubojovníkov – tankistov 1. – 2. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 14 (2001), s. 7 : fotogr.
- BURSA, S.:** Nechýbalo mu šťastie a nemal strach. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 6 (2001), s. 12-14 : fotogr. /Vzdušné zbrane, R. Božík/
- BURSA, S.:** Osudy jedného z prvých slovenských Emilov. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 71, č. 25 – 26 (2001), s. 115-117 : fotogr.
- BURSA, S.:** Zabudnutý pilot Jozef Švejdlík. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 19 (2001), s. 30-32 : fotogr.
- CSÉFALVAY, F.:** Creation and activity of the 1st czechoslovak division in France. – In: Slovak Army Review. – Spring 2001, s. 26-27.
- CSÉFALVAY, F.:** Horúci záver marca 1939. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 3 (2001), s. 19-21 : fotogr.
- GAJDOŠ, M.:** Generál Rudolf Viest 1. – 13. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 10 – 22 (2001), s. 6 : fotogr.
- GAJDOŠ, M.:** Pohľad na delegáciu SNR v Londýne 1. – 2. Viac ako recenzia. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 9 – 10 (2001), s. 8.
- HAVALDA, P.:** Ako to bolo v roku 1944 na Hornej Nitre. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 6 (2001), s. 7.
- HAVRDA, M.:** Tragédie in Alprechu. – In: Revi. – č. 36 (2001), s. 2-5 : fotogr. /RAF, 310. čs. peruť/
- HRADSKÁ, K.:** Príbeh odvážnej ženy : Gizela Fleischmannová – vedúca osobnosť sionizmu na Slovensku. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 3 (2001), s. 24-25 : fotogr.
- HUDÁK, V.:** Politik bez škrupúl. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 4 (2001), s. 8 : fotogr. /V. Tuka/
- CHMÚRNÝ, M.:** Spomienky. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 17 (2001), s. 10 : fotogr. /Sklabiňa/
- INSTITORIS, I.:** Činnosť spojovacích jednotiek. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 19 (2001), s. 7 : fotogr.
- JANKOVIČ, V.:** Čím sa prevínil Dr. Tiso? – In: Historické a národné vedomie inteligencie Slovenska 2. – Nitra 2001, s. 77-79.
- KATREBA, Z.:** Stalingradská bitka a ústup slovenských vojsk z Kaukazu. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 2 (2001), s. 21-23.
- KATREBA, Z.:** Záverečné dejstvo najväčšej vojny v dejinách ľudstva. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 2 (2001), s. 12-15.
- KLOBUŠICKÝ, V.:** Hitlerovi ukrajinskí bojovníci : Divízia SS Galizien bola nasadená aj na Slovensku. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 4 (2001), s. 3.
- KLUBERT, T.:** Bitka pri ukrajinskom Lipovci. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 7 (2001), s. 19-21 : fotogr.
- KLUBERT, T.:** Ocelová päšť povstania. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 8 (2001), s. 20-21 : fotogr.
- KMENT, R.:** Dráma nad Zohorom. – In: Apológia. – Roč. 9, č. 4 (2001), s. 20-21 : fotogr.
- KOVÁČIKOVÁ, K.:** Masový hrob na Krtičnej. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 25 (2001), s. 7 : fotogr.
- KROKAVEC, S.:** Rasizmus v praxi : Rómovia ako obeť fašistického holokaustu. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 10 (2001), s. 7 : fotogr.
- LAVRINCOVÁ, L.:** Spomienka na tragédiu pri Melku. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 6 (2001), s. 6.
- LACKO, M.:** Rokoval Tiso s Moskvou? – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 7 (2001), s. 32 : fotogr.
- MORAVEC, M.:** September 1944. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 21 – 22 (2001), s. 8. /Ponitrie/
- PETRAŠKO, L.:** Zločin ako zásluha. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 8 (2001), s. 27 : fotogr. /karpatskí Nemci/
- PITEL, M.:** Nesklamali v ťažkých chvíľach 1. – 3. : Spomienky Michala Pitela. – In: Bojovník. – Roč. 47, č. 26 (2001), s. 7. /2. čs. samostatná parabrígáda/
- POVAŽSKÝ, J.:** Masový hrob pri Hornej Mičinej. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 3 (2001), s. 7 : fotogr.

- RAGAN, M.:** Malý slovenský Stalingrad – Kamenín. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 26 (2001), s. 6 : fotogr.
- RAJLICH, J.:** Hvězda bitvy o Británii. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 1 – 2 (2001), s. 12-15, 52-55 : fotogr. /RAF, čs. letci/
- RAŠLA, A.:** Roky zabúdania a čas spomienok ... (Neúplný album vojenských organizátorov SNP) – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 25 (2001), s. 6. /Anton Cyprich/
- STEHLÍK, M.:** Fluidum historickej jesene 1. – 2. Spomienky generála Bela Kubicu na horúce chvíle na Troch Duboch. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 21 – 22 (2001), s. 7 : fotogr.
- ŠIMEK, K.:** 200. čs. ľahký protiletadlový pluk-Východný. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 7 (2001), s. 3 : fotogr., obr.
- ŠUMICHRAST, P.:** Malá vojna v marci 1939. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 6 (2001), s. 14.
- ŠUŠKA, M.:** Kolaborácia a odboj : V českom a slovenskom vojnovom priemysle v 2. svetovej vojne. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 1 (2001), s. 7 : fotogr.
- TVAROŠKA, R.:** Výroba V-2 na Slovensku. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 11 (2001), s. 26-27 : fotogr.
- ZOSTANE** vždy mementom neprávnosti /-lav-/ – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 7 (2001), s. 7 : fotogr.

PO ROKU 1945

- ARMÁDA** Slovenskej republiky / Zost. V. Mečiar – Bratislava : MO SR – VIA, 2001. – 126 s. : fotogr., tabl.
- BARTOŠEK, K.:** Český vězeň : Svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých. – Praha, Litomyšl : Paseka, 2001. – 317 s. – Bibliogr., reg.
- BEZPEČNOSTNÁ** stratégia Slovenskej republiky : Schválená Národnou radou Slovenskej republiky 27. marca 2001. – Bratislava : MO SR, 2001. – 7 s.
- DVORÁK, J. – BUZALKA, J.:** Ochrana obyvateľstva pred účinkami zbraní hromadného ničenia, časť 1. – Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2001. – 55 s. : sch., tabl., bibliogr., slovn.
- JESENNÉ** ministerské zasadnutia Severoatlantickej rady a Euroatlantickej partnerskej rady NATO v roku 2000 : Zborník dokumentov / Red. L. Sokol – Bratislava : MO SR, 2001. – 194 s.
- KONÍČEK, M. – BLAHOUT, P. – BLAHOUT, P.:** Výsadbáři a průzkumníci Československé a České armády 1945 – 1999. – Praha : Ares, 2001. – 95 s. : fotogr.
- KOVÁČ, D.:** Vyhnanie Nemcov zo Slovenska (1944 – 1953) : Studijní materiály Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. – Praha : ÚSD AV ČR, 2001. – 86 s.
- NEČEJ, E. – TARASOVIČ, V. – HOLOTNÁK, M.:** Obranné a vojenské stratégie aspirujúcich krajín na vstup do NATO. Medzinárodný seminár, Stupava, 11. – 12. 2. 2000. – Bratislava : MO SR, 2001. – 104 s. : obr.
- OBRRANNÁ** stratégia Slovenskej republiky : Schválená Národnou radou Slovenskej republiky 25. mája 2001. – Bratislava : MO SR, 2001. – 41 s.
- SAMAŠ, O.:** Vojenské disciplinárne právo a vojenské trestné činy. – Bratislava : MO SR, 2001. – 87 s.
- SPOLUPRÁCA** smerom k bezpečnosti. Bezpečnostná politika a modernizácia obranného priemyslu v spolupráci krajín V4 vo výskume a technológii. Zborník z medzinárodnej konferencie konanej dňa 29. 5. 2001 v Košiciach / Ed. Attila Szép – Bratislava : Slov. inštitút medzinárodných štúdií, 2001. – 141 s.
- UHER, J.:** Zo zákulisia rehabilitácií. – Bratislava : Kalligram, 2001. – 195 s.
- ZLOČINY** komunizmu na Slovensku 1948 – 1989. 1. – 2. / Zodp. red. G. Smolíková – Prešov : Vyd. M. Vaška, 2001. – 743., 575 s. : fotogr., tabl. – reg., res., 1 CD
- ŽAČEK, P.:** Přísně tajné : Státní bezpečnost za normalizace : Vybrané směrnice a metodické pokyny politické policie z let 1978 – 1989. – Praha : Votobia, 2001. – 269 s.

* * *

BÍLEK, J.: Zajímavý dokument o situaci na slovensko-polské hranici v oblasti Oravy a Spiše v létě roku 1945. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 77-84.

BOHÁČ, R.: Slovenská republika a otázka ďalšieho rozširovania NATO. – In: Medzinárodné otázky. – Roč. 10, č. 2 (2001), s. 95-107.

- DZÚR, M.:** Obranná infraštruktúra v systéme obrany štátu. – In: Vojenské obzory. – Roč. 8, č. 1 (2001), s. 10-22.
- GAZDILOVÁ, S.:** Situácia nemeckej menšiny na Slovensku pri návrate z evakuácie na jar a v lete 1945. – In: Historický časopis. – Roč. 49, č. 3 (2001), s. 453-476.
- GOMBÍK, Š. – VALLO, D. – RYBÁR, M.:** Vojenská veda a jej smerovanie. – In: Vojenské obzory. – Roč. 8, č. 2 (2001), s. 63-74.
- HAVLÍČEK, J.:** Niekoľko poznámok k vyčísleniu vojnových škôd na Slovensku a k účasti armády na obnove dopravy a na odminovacích prácach do jari 1946. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 108-116.
- HOFFENAAR, J.:** The Czechoslovakian Injection. The Netherlands and the 1968 Invasion to Czechoslovakia. – In: Case Studies of the Cold War. International Seminar 17 – 22. 4. 2001 Bucharest – [Washington] : Department of the Army U. S. Army Center of Military History, Institute for Political Studies of Defence and Military History, 2001, s. 118-123.
- KONCEPCIA** účasti Armády Slovenskej republiky na mierových operáciách : Metodická pomôcka. – Bratislava : MO SR, 2001. – 29 s.
- KOVÁČ, D.:** Organizovaný odsun Nemcov zo Slovenska roku 1946. – In: Historický časopis. – Roč. 49, č. 2 (2001), s. 237-254.
- LAZAR, J.:** Zoznamy obetí. – In: Zločiny komunizmu na Slovensku 1948 – 1989, 1. – 2. / Zodp. red. G. Smolíková – Prešov : Vyd. M. Vaška, 2001, s. 483-566.
- LESŇÁK, R.:** Bibliografická dokumentácia publikácií o zločinoch komunizmu na Slovensku (knížne i časopisecky vydaných dokumentov, svedectiev, memoárov a literárnych diel. – In: Zločiny komunizmu na Slovensku 1948 – 1989, 1. – 2. / Zodp. red. G. Smolíková – Prešov : Vyd. M. Vaška, 2001, s. 395-479.
- MICHÁLEK, S.:** Vojensko-politické aspekty pobytu americkej armády v ČSR v roku 1945. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 54-61.
- MINAŘÍK, P.:** Osudy československého stálého opevnení v letech 1945 až 1950. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 4 (2001), s. 832-860 : tabl.
- NÁVRH** reformy a modernizácie : Ozbrojené sily Slovenskej republiky – model 2010. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 23 (2001), príl. 20 s. : tabl.
- PŮČÍK, M.:** Die militärische Besatzung der Slowakei im August 1968 im Kontext der Bedeutung der Tschechoslowakei für den Warschauer Pakt. – In: Case Studies of the Cold War. International Seminar 17 – 22. 4. 2001 Bucharest – [Washington] : Department of the Army U. S. Army Center of Military History, Institute for Political Studies of Defence and Military History, 2001, s. 47-67.
- ŠTAIGL, J.:** Civilná obrana na Slovensku v rokoch 1945 – 1958. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 66-85 : tabl.
- ŠTAIGL, J.:** Organizácia a hlavné smery čs. vojenského výzvedného spravodajstva (rozvedky) v rokoch 1945 – 1967. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 2 (2001), s. 410-436.
- ŠTAIGL, J.:** Organizácia a hlavné smery činnosti obranného spravodajstva (vojenskej kontrarozvedky) čs. armády v rokoch 1945 – 1970. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 4 (2001), s. 62-84.
- ŠTAIGL, J.:** Pomocné technické prápory – vojenské tábory nútených prác. – In: Zločiny komunizmu na Slovensku 1948 – 1989. – Prešov : Vyd. Michala Vaška, 2001, s. 403-423.
- ŠTEFANSKÝ, M.:** Porušovanie ľudských práv v rokoch 1948 – 1967. – In: Ľudské práva a slobody v demokratickej spoločnosti / V. Koganová a kol. – Bratislava : Ekonom, 2001, s. 126-141.
- VARINSKÝ, V.:** Tri etapy nútených prác na Slovensku v rokoch 1939 – 1953. – In: Vězeňství ve střední Evropě v letech 1945 – 1955, příloha čas. České vězeňství č. 3/2001. – Praha : Vězeňská služba ČR, 2001, s. 70-78.

* * *

AMBROŽ, S.: Nasledovníci 4. ženijného pluku. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 12 (2001), s. 14 : fotogr.

BEZPEČNOSTNÁ stratégia Slovenskej republiky. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 14 (2001), s. 9-15.

GÁFRIK, A. – GYÜRÖSI, M.: Výzbroj Armády SR : Výber / Fotogr. M. Gyürösi, L. Záhradník, J. Baloc – In: Armáda. – Roč. 9, č. 12 (2001), príl. 14 s. : fotogr.

- GEISBACHEROVÁ, D.:** Možnosti participácie Slovenskej republiky na budovaní spoločnej európskej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 1 (2001), s. 38-47.
- GLAJZOVÁ, E.:** Novela ústavy a obrana štátu, I. – 3. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 10 – 12 (2001), s. 22.
- GLAJZOVÁ, E.:** Právna úprava obrany štátu v ústavnom zákone č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 2 (2001), s. 70-73.
- HADAR, I.:** Modré prilby bránia konfliktom. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 5 (2001), s. 4-7 : fotogr., tabl. /mierové misie, Armáda SR/
- HERNA, P.:** Z plukovníka strážca parkoviska : Vojenská sínusoida generála Ondreja Šedivého. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 25 (2001), s. 20-21 : fotogr.
- HUSÍK, J.:** Odminovanie Dukly a Slánskych vrchov. – In: Obrana. – Roč. 9, 21 (2001), s. 14 : fotogr.
- IRRA, M.:** Letectvo v Akci B. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 5 (2001), s. 22-25 : fotogr. /vých. Slovensko, banderovci/
- IRRA, M.:** „Mezek“ jejich osud. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 25 – 26 (2001), s. 15-20 : fotogr., tabl. /čs. lietadlá/
- IRRA, M.:** „Patnáctka“ přišla před 50 lety. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 18 – 19 (2001), s. 19-21, 12-14 : fotogr.
- KMENT, R.:** Cyperská výzva. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 12 (2001), s. 14-15 : fotogr.
- KMENT, R.:** Terorizmus pod lupou. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 10 (2001), s. 6-7 : fotogr., gr.
- KOBLEN, I.:** Vyzbrojovanie a spolupráca s NATO. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 6 (2001), s. 28-29 : fotogr., sch.
- KORENÝ, J.:** Od Kórey po Cyprus : Slováci v mierových a pozorovateľských misiách OSN a vojenských operáciách. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 25 (2001), s. 10-11 : fotogr.
- KOSTREC, B.:** Slovakia's contribution to peace, stability and security. – In: Slovak Army Review. – Summer 2001, s. 15-18 : fotogr., mp.
- KOVÁČ, M. – MATUŠKA, S.:** Implementácia noriem medzinárodného humanitného a vojnového práva do výcviku vojakov pre mierové misie. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 1 (2001), s. 24-28.
- KURUCZ, J. – BOŽOK, M.:** Bioterrorizmus ohrozuje svet : Svetové extrémistické skupiny sa modernizujú. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 24 (2001), s. 14 : fotogr.
- LULÁK, V. – RODÁK, J.:** Na mínových poliach pod Duklou. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 115-121.
- MÁČE, J.:** Battle of Britain Memorial Flight. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 15 – 16 (2001), s. 55-59 : fotogr.
- MANGA, S.:** New foundations for defence and security of the Slovak Republic. – In: Slovak Army Review. – Summer 2001, s. 8-11 : fotogr., sch.
- MICHNICA, J.:** Poslovia mieru na území nikoho. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 7 (2001), s. 12-13 : fotogr. /Armáda SR, Golandské výšiny/
- NOVOTŇÁK, P.:** Vojenské aspekty vstupu Slovenskej republiky do NATO. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 3 (2001), s. 42-57.
- OBRANNÁ stratégia Slovenskej republiky, I. – III. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 15 – 17 (2001), s. 11-13, 11-14, 11-14.**
- PAULECH, J.:** Misia Slovenskej republiky pri NATO. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 2 (2001), s. 28-29 : fotogr.
- PETRAŠKO, E.:** V službách vlády i CIA : Slovenský exulant v zahraničnej rozviedke. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 3 (2001), s. 28-29 : fotogr.
- PROČ jsem opustil Prahu : Československá armáda po Únoru 1948 / Přípr. Z. Vališ – In: Vojenská história. – Roč. 10, č. 2 (2001), s. 95-100.**
- PROCHÁZKA, J.:** Vznikne česko-polsko-slovenská jednotka. – In: Czech armed forces today – Armáda České republiky dnes. – č. 3 – 4 (2001), s. 16-17, 14-15 : fotogr.
- PTÁČEK, D.:** Partnerské ciele – reálne približovanie Armády SR k NATO. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 3 (2001), s. 58-66 : mp.
- SIKORA, S.:** Rok 1968 : Rok nádejí a sklamaní. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 1 (2001), s. 18-21 : obr.

SLOVÁK, J.: Systém obrany Slovenskej republiky. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 2 (2001), s. 49-61.

STOLÁR, M.: Vzdušné sily ASR v roku 2001. – In: Letectví + kosmonautika. – Roč. 77, č. 13 (2001), s. 12-14 : fotogr.

SUCHÝ, V.: Ministri obrany Československa : Ludvík Svoboda – prvý povojnový, Alexej Čepička – sovietyzácia armády, Bohumír Lomský – dobrý služobník, Martin Džúr – minister rekordér, Milán Václavík – najmenej očakávaný, Miroslav Vacek – posledný v rovnošate, Luboš Dobrovský – opäť civilista, Imrich Andrejčák pri rozdelení. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 1 – 8 (2001), s. 17, 16, 15 : fotogr.

SUCHÝ, D.: T-72 N2 : – In: Truppendienst. – Roč. 40, č. 3 (2001), s. 236-242 (Modernizácia tankov z pohľadu Slovenska)

ŠIMUNIČ, P.: Február 1948 a armáda. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 4 – 5 (2001), s. 14 : fotogr.

ŠKORPÍK, Š.: Výstavba pamätníka a národného cintorína v Duklianskom priesmyku. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 122-125.

ŠTAIGL, J.: The Return of Czechoslovak Military Units from the West and Establishing of post-war Czechoslovak Armed Forces. – In: Slovak Army Review. – Summer 2001, s. 26-27.

ŠVEC, P.: Kam kráča vojenská letecká doprava? – In: Obrana. – Roč. 9, č. 10 (2001), s. 8 : fotogr.

ŠVRLO, P.: Výsadbári, prieskumníci v Armáde Slovenskej republiky. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 3 (2001), s. 4-7 : fotogr.

VOJENSKÁ stratégia Slovenskej republiky (návrh). – In: Obrana. – Roč. 9, č. 18 (2001), s. 9-14.

ZATLKAJ, P. – MACKO, L.: Slovakia's path to NATO. – In: Slovak Army Review. – Autumn 2001, s. 10-13 : fotogr.

ZATLKAJ, P.: Slovensko a NATO. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 3 (2001), s. 28-41.

PRÁCE PRESAHUJÚCE VYMEDZENÉ CHRONOLOGICKÉ OBDOBIA

A HADTÖRTÉNETI Múzeum értesítője 4. : „Kard és Koszorú.“ Ezer év magyar uralmi és katonai jelképei. – Budapest : Hadtörténeti Múzeum, 2001. – 243 s. : obr.

AUGUST, F.: Ve znamení temna : Sovětská špionážní a podvratná činnost proti Československu v letech 1918 – 1969. Studijní materiál pro doplnění zápočtových seminářů FFUK. – Praha : Votobia, 2001. – 475 s. – bibliogr., reg.

KOVÁČ, D.: Vysídlenie Nemcov zo Slovenska (1944 – 1953). – Praha : Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2001. – 84 s.

KAROL Sidor 1901 – 1953. Zborník zo seminára o Karolovi Sidorovi v Ružomberku 16. 10. 1998 / Zost. P. Maruniak – /Martin/ Žilina : Matica slovenská, 2001. – 169 s. – Pers. bibliogr.

MAREK, J.: Vzdušní donkichoti, 1. Vzdušní hraničáři, 2. V battledressch nebeských jezdců. – Praha : Magnet-Press, 2001. – 249 s.

MOSNÝ, P.: Podkarpatská Rus: nerealizovaná autonómia. – Bratislava : Slovak Academic Press, 2001. – 216 s. – Bibliogr., reg.

PRÍSAHA. Deníky francouzského legionáře Ladislava Preiningera 1913 – 1940. / Usp. a ed. sprac. M. Freimanová – Praha : Votobia, 2001. – 377 s.

ÚLOHA NATO pri odstraňovaní následkov katastrof. – Bratislava : VIA MO SR, 2001. – 56 s. : fotogr.

* * *

GOSIOROVSKÝ, I.: Vojenská prísaha : História a súčasnosť. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 1 (2001), s. 86-95.

HAVEL, P. M.: Vyznamenání za obzvláštní spůsoblost v rakousko-uherských ozbrojených silách 1868 – 1918. – In: Historie a vojenství. – Roč. 50, č. 1 (2001), s. 63-108 : obr.

ANDROVIČ, Š.: Priekopníci aviatiky na slovenskom nebi. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 13 (2001), s. 14 : fotogr.

HADAR, I.: Vojenská symbolika má tradíciu. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 5 (2001), s. 15-18 : fotogr.

SUCHÝ, V.: Ministri obrany Československa v chronológii rokov 1918 – 1992. – In: Obrana. – Roč. 9, č. 9 (2001), s. 15.

PRÁCE PRESAHUJÚCE SLOVENSKÚ VOJENSKÚ PROBLEMATIKU

ANGELUCCI, E. – MATRICARDI, P. – PIERLUIGI, P.: World War II Combat Aircraft : Complete Book of World War II Combat Aircraft. – Vercelli : White Star Publishers, 2001. – 400 s.

BENČÍK, A. – RICHTER, K.: Tragický osud generála Heliodora Píky. Portrét československého vojáka a diplomata. – Praha : Ministerstvo obrany ČR – RÚT AVIS, 2001. – 288 s.

BURGETT, D. R.: Sedm cest do pekla : Křižící orel u Bastogne. – Brno : Jota, 2001. – 256 s., 10 s. příl.

CASE studies of the Cold war : International seminar 17. – 22. 4. 2001 Bucharest. – B. m. : Department of the Army U. S. Army Center of Military History, Institute for Political Studies of Defence and Military History, 2001. – 147 s.

CATTON, CH.: Bojová letadla : 2. světová válka. – Praha : Magnet-Press, 2001. – 111 s. : fotogr.

CENT, G.: Výstřely u Pacifiku. – Praha : Aeromedia, 2001. – 260 s.

FAETHERSTONE, D.: Válečníci a války ve starověku a středověku. – Praha, Plzeň : Beta – P. Dobrovský, J. Ševčík, 2001. – 268 s. : obr., mp.

FORMÁNEK, V.: RAF – tváře, faces. – Praha : Magnet-Press, 2001. – 79 s. : fotogr.

FÖRSTER, S. – WALTER, D.: Schlachten der Weltgeschichte von Salamis bis Sinai. – München : Verl. C. H. Beck, 2001. – 414 s. : fotogr.

FUČÍK, J.: Piava 1918. – Praha : Havran, 2001. – 285 s., 76 fotogr., 2 mp., 12 náčrt., tabl., dok.

FUKALA, R.: Tricetiletá válka : Konflikt, který změnil Evropu. – Opava : Slezská univerzita, Ústav historie a muzeologie, 2001. – 145 s.

GABRIEL, E.: „Säbel, Degen, Dolche.“ Die Seitenwaffen der österreichischen und österreichisch-ungarischen Kriegsmarine. – Wien : Heeresgeschichtl. Museum, Militärwissenschaftl. Institut, 2001. – 158 s., 104 fotogr., 18 farb. fotogr.

GORODETSKY, G.: Die grosse Täuschung : Hitler, Stalin und das Unternehmen „Barbarossa“. – Berlin : Siedler Verl., 2001. – 512 s.

GREEN, W. – SVANBOROUGH, G.: Kamufláže (vojenská letadla). – Praha : Aeromedia, 2001. – 208 s. : fotogr.

HART, B. H. L.: Historie první světové války. – Brno : Jota, 2001. – 503 s. : fotogr., mp. – Bibl., reg.

HOGG, I.: Dělostřelectvo dvacátého století. – Praha : Svojtka & Co., 2001. – 320 s. : fotogr., reg.

HOGG, I. – WEEKS, J.: Pistole celého světa. Úplný ilustrovaný průvodce pistolemi a revolvery světa / Přel. Z. Hurník – 2. vyd. – Praha : Naše vojsko, 2001. – 352 s. : fotogr., obr., příl.

HOLEC, R.: Poslední Habsburgovci a Slovensko. – Bratislava : Ikar, 2001. – 302 s. : fotogr., pram., reg.

The HOLOCAUST encyklopedia / Ed. W. Laquer – Nex Haven, London : Yale University Press, 2001. – 705 s.

HOYT, E. P.: Válka v Evropě : Pozoruhodná historie rozhodujících střetů druhé světové války, díl 2. Pád Francie, díl 3. Bitva o Británii, díl 5. Aleutské ostrovy. – Praha : Slovanský dům, 2001. – 180 s., 186 s., 161 s.

HRADSKÝ, J. – HABÁŇ, P.: Kouzlo chladných zbraní / Ilustr. P. Pevný – Bratislava : Slovart, 2001. – 135 s.

HRBEK, J.: Velká válka na moři, díl 1. Rok 1914, díl 2. Rok 1915, díl 3. Rok 1916. – Praha : Libri, 2001. – 258 s., 226 s., 321 s. : fotogr., mp., obr.

CHANT, C.: Letouny druhé světové války. – Praha : Magnet-Press, 2001. – 320 s. : fotogr.

INTERNATIONAL Security in a Globalega : Securing the Twenty-first Century. – London : Frank Cass, 2000. – 213 s., lit., reg.

KOPANSKI, T.: Barbarossa Victims – Luftwaffe Kills in the East. – Redbourn : Mushroom Model Publications, 2001. – 144 s. : fotogr.

- KOPECKÝ, F.:** Bitva u Slavkova a Morava v letech 1805 – 1806. – Brno : Onufrius, 2001. – 182 s., obr.
- KOVÁČOVÁ, K.:** Severoatlantická aliance. Vznik, vývoj, současnost. – Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2001. – 120 s. – bibliogr.
- KULKOV, Je. N. – RŽEŠEVSKIJ, O. A. – MJAGKOV, M. Ju.:** Vojna 1941 – 1945 : Fakty i dokumenty. – Moskva : Olma-Press, 2001. – 476 s. : fotogr.
- LA GUERRE Totale : La Défense Totale, 1789 – 2000 : XXVI éme Congrès International d’Histoire Militaire / Ed. Per Iko – Stockholm : Svenska militärhistoriska kommissionen, 2001. – 452 s. : fotogr., mp., tabl.**
- LATIMER, J.:** Tobruk 1941. Rommel’s opening move. – Oxford : Osprey Publishing, 2001. – 96 s.
- LIDDEL, B. – HART, H.:** Historie první světové války. – Brno : Jota, 2001. – 536 s.
- MAGENSCHAB, H.:** Josef II. : Revolucionář z boží milosti. – Praha : Brána, 1999. – 241 s. : fotogr.
- MANN, CH.:** SS Totenkopf. Historie divize s umrlčí lebkou ve znaku 1939 – 45. – Praha : Svojtka & Co., 2001. – 192 s. : obr. – reg.
- MASTNÝ, V.:** Studená válka a sovětský pocit nejistoty 1947 – 1957. Stalinova léta. – Praha : Aurora, 2001. – 294 s.
- MEČIAR, V.:** Otázky o NATO. – Bratislava : MO SR, 2001. – 57 s.
- MOSLEY, L.:** Bitva o Británii : 2. světová válka – ilustrovaný průvodce. – Praha : Aeromedia, 2001. – 24 s. : fotogr.
- NOVOTNÝ, J.:** Neklidné století. Konflikty válečné, náboženské, etnické 1900 – 2000, díl 1. 1900 – 1939. – Lanškroun : Ladislav Štáinc, 2001. – 477 s. : fotogr., lit.
- PÁLFFY, G.:** Gemeinsam gegen die Osmanen. Ausbau und Funktion der Grenzfestungen in Ungarn im 16. und 17. Jahrhundert. – Budapest, Wien : Österreichisches Staatsarchiv – Collegium Hungaricum, 2001. – 40 s.
- POLÁK, J.:** Za císaře, za vlast. – Praha : Ostrov, 2001. – 127 s.
- SANTAMARIA, Y.:** 1939, německo-sovětský pakt. – Praha : HZ Editio, 2001. – 123 s.
- SELVAGE, D.:** The Warsaw Pact and Nuclear Nonproliferation 1963 – 1965. – Washington : Woodrow Wilson International Center for Scholars, 2001. – 46 s.
- SMORORZEWSKI, K.:** Mysli o integracji Europy Srodkowo-Wschodniej 1939 – 1944 / Oprac. J. Smogorzewska – Warszawa : Instytut Studiów Politycznych Polskiej AN, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, 2001. – 227 s.
- SVĚTOVÁ encyklopedie letadel. – Praha : International Masters Publishers, 2001.**
- ŠEDIVÝ, I.:** Češi, České země a Velká válka 1914 – 1918. – Praha : Lidové noviny, 2001. – 491 s.
- ŠEDIVÝ, J.:** Dilema rozšiřování NATO. – Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2001. – 152 s.
- ŠNAJDR, M.:** Hořící Španělsko, díl 1. První vzdušní most, díl 2. Žoldáci a dobrovolníci. – Praha : Aeromedia, 2001. – 189 s. : fotogr.
- VERFASSUNGSWANDEL** um 1848/49 im europäischen Vergleich / Hrsg. M. Kirsch – Berlin : Duncker & Humboldt, 2001. – 408 s.
- VĚZEŇSTVÍ** ve střední Evropě v letech 1945 – 1955. Sborník z mezinárodního semináře konaného dne 25. 10. 2000 v Praze v rámci grantového projektu GA ČR 409/99/0374. Příloha časopisu České vězeňství č. 3/2001. – Praha : Vězeňská služba ČR, 2001. – 211 s.

* * *

- HEGYI, K.:** Magyar és balkáni katonaparasztok a Budai vilájet déli szandzsákjaiban. – In: Századok. – Roč. 135, č. 6 (2001), s. 1255-1311.
- JANÁK, D.:** Organizace a řízení československého vězeňství v letech 1945 – 1955. – In: Vězeňství ve střední Evropě v letech 1945 – 1955. Příloha časopisu České vězeňství č. 3/2001. – Praha : Vězeňská služba ČR, 2001, s. 3-49.
- KÝR, A.:** Zacházení s vězni na území ČSR v letech 1945 – 1955. – In: Vězeňství ve střední Evropě v letech 1945 – 1955. Příloha časopisu České vězeňství č. 3/2001. – Praha : Vězeňská služba ČR, 2001, s. 50-66.
- PETERSEN, F. A.:** Enhancing European Security : NATO’s and EU’s Enlargement Processes. – In: Mezinárodní otázky. – Roč. 10, č. 2 (2001), s. 85-94.

- STRNÁDEK, J.:** Vojenská technika a vojenská strategie 21. století. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 10, č. 4 (2001), s. 85-94.
- STRNÁDEK, J.:** Vojenství a vojenská strategie 21. století. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 10, č. 2 (2001), s. 54-62.
- ŠMIDA, M.:** NATO dnes a zajtra. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 3 (2001), s. 2-27, tabl. príl.

* * *

- ARMÁDNÍ pistole v roce 1907.** – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 4 – 5 (2001), s. 14-15, 22-23 : obr.
- BÍLKOVÁ, V.:** Klasifikace ozbrojených konfliktů devadesátých let. – In: Mezinárodní politika. – Roč. 25, č. 7 (2001), s. 14-16 : tabl.
- BYSTRICKÝ, P.:** Politická situácia strednej Európy po rozpade ríše Hunov. – In: Historický časopis. – Roč. 49, č. 2 (2001), s. 201-222.
- BYSTRICKÝ, V.:** Organizovanie bezpečnosti v rokoch 1918 – 1939 : Medzinárodné vzťahy a nádeje na zabezpečenie mieru. – In: História – nová revue o dejinách spoločnosti. – Roč. 1, č. 6 (2001), príl. s. 1-4 : fotogr.
- DOLÍNEK, V.:** Revolverové zbraně v 16. – 18. storočí. – In: Střelecký magazín. – Roč. 6, č. 3 (2001), s. 17-19 : fotogr.
- DRAHOŠ, J.:** Akčný plán členstva. – In: Armáda. – Roč. 9, č. 12 (2001), s. 28-29 : fotogr.
- KATREBA, Z.:** Ukončenie vojny v Pacifiku. – In: Spoločnosť, armáda, osobnosť. – Roč. 8, č. 2 (2001), s. 74-80.
- KRÍŽ, Z.:** Příčiny vzniku válek v teorii mezinárodních vztahů. – In: Vojenské rozhledy. – Roč. 10, č. 2 (2001), s. 48-53.
- LICHARDUS, L.:** Krajina vychádzajúceho slnka na kolenách : Tokijský proces – agresori na laviči obžalovaných. – In: Historická revue. – Roč. 12, č. 3 (2001), s. 22-23 : fotogr.
- ORTNER, R.:** UNO : Peacekeeping-Operationen des letzten Jahrzehntes. – In: Österreichische Militärische Zeitschrift. – Roč. 39, č. 3 (2001), s. 368-371 : fotogr., tabl.
- SCHUWIRTH, R.:** Erste Schritte im Militärstab der Europäischen Union. – In: Europäische Sicherheit. – Č. 9 (2001), s. 12-13.
- ŠIMEK, K.:** Operácia Barbarossa. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 13 (2001), s. 3 : fotogr.
- ŠMIHULA, V.:** Dva dátumy konca druhej svetovej vojny: ôsmy alebo deviaty máj. – In: Bojovník. – Roč. 46, č. 13 (2001), s. 3.
- WOSOLSOBE, W.:** CENCOOP – mehr als eine Militärkooperation. – In: Truppendienst. – Roč. 40, č. 3 (2001), s. 243 : fotogr.

ARCHÍVNICTVO A MÚZEJNÍCTVO

- INTÉZMÉNYI-és magángyűjtemények Magyarországon 1551 – 1750 : Könyvjegyzékek bibliográfiája. / Össz. V. Čičaj – Szeged : Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar Művelődéstörténeti Intézete, 2001. – 240 s.**

* * *

- RODÁK, J.:** Zo skúseností múzejnej práce s návštevníkmi v podmienkach múzejného oddelenia Vojenského múzea vo Svidníku. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 152-156.
- TURZA, P.:** Vývoj slovenského vojenského múzejníctva v rokoch 1939 – 1945. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 3 (2001), s. 92-104 : tabl.
- VIMMER, P.:** Osobné archívne fondy vo vojenských archívoch. – In: Vojenská história. – Roč. 5, č. 2 (2001), s. 104-106.

ZOZNAM EXCERPOVANÝCH ČASOPISOV A PERIODICKÝCH ZBORNÍKOV

Acta Historica Neosoliensia
Armáda
Bibliographie internationale d' histoire militaire
Bojovník
Český časopis historický
Dějiny a současnost
Hadtörténelmi Közlemények
História – nová revue o dejinách spoločnosti
História – maď.
Historická revue
Historické štúdie
Historický časopis
Historie a vojenství
Letectví + kosmonautika
Medzinárodné otázky
Moderní dějiny
Obrana
Österreichische Militärische Zeitschrift
Pamiatky a múzeá
Politické vedy
Slovenská archeológia
Slovenská archivistika
Slovenská národná bibliografia – Knihy, Články, Séria B – S
Slovak Army Review
Soudobé dějiny
Spoločnosť, armáda, osobnosť
Střední Evropa
Studia Archeologica Slovaca Mediaevalia
Studia Historica Nitriensia
Századok
Történelmi szemle
Vojenská história
Vojenské obzory
Vojenské rozhledy
Zahranické slovaciká
Zborník Slovenského národného múzea

Zostavila Božena Šed'ová

OBSAH VOJENSKEJ HISTÓRIE ZA ROK 2003

ŠTÚDIE

- BYSTRICKÝ, J. :** Rýchla (1. pešia) divízia na Kryme
a v bojoch na juh od Kachovky3/2003/54
- BRÁCH, S.:** Válka o Slovensko 1919 a Francouzská vojenská mise
v Československu.....4/2003/41
- DANGL, V.:** Slovenská idea a antimilitarizmus v radoch vidieckeho
obyvateľstva, mládeže a vojska v čase balkánskych vojen 1912 – 19134/2003/14
- DANGL, V.:** Vojnové plány Rakúsko-Uhorska a ich modifikácie v lete 19142/2003/3
- GNIAZDOWSKI, M.:** Kontakty Waclawa Lipińskiego
so Slovenskom za druhej svetovej vojny a jeho predstavy
o budúcom politickom usporiadaní strednej Európy.....2/2003/21
- HOZA, R.:** Stredoslovenské banské mestá a udalosti rokov 1848 – 1849
(september – október 1848)4/2003/3
- HRONSKÝ, M.:** Hlavné politicko-diplomatické a vojenské dispozície
pri utváraní hraníc Slovenska v rokoch 1918 – 1919 (štvrtá časť)3/2003/12
- KLUBERT, T.:** Boj pri Lipovci.....1/2003/15
- MICHÁLEK, S.:** Československý zahraničný odboj vo Francúzsku
v rokoch 1939 – 1940 (a pozadie zmluvy o čs. armáde).....2/2003/31
- PEJS, O.:** Duchovní služba v čs. leteckých jednotkách ve Velké Británii
za druhé světové války1/2003/3
- PEJS, O.:** Vojenští duchovní v čs. pozemní armádě
ve Velké Británii (1940 – 1943)3/2003/37
- SEGEŠ, V.:** Fenomén vojny a mieru v stredoveku.....3/2003/3
- SORBY, K.:** Izrael na ceste k suezskej vojne2/2003/49
- ŠTAIGL, J. :** Zbrojná výroba na Slovensku v rokoch 1954 – 19601/2003/55
- ŠUMICHRAST, P.:** Výchova slovenského vojaka na východnom fronte
v rokoch 1941 – 19431/2003/36
- VONDRÁŠEK, V.:** Poválečný slovenský exil a aktivity ČSR
o vydání jeho některých představitelů.(květen 1945 – podzim 1946)4/2003/54

DOKUMENTY A MATERIÁLY

- BAKA, I.:** Problematika zaistenia hraníc Slovenska v rokoch 1939 – 19443/2003/121
- BUČKA, P.:** Armádna telovýchova a šport v rokoch 1918 – 1939.....2/2003/87
- BUČKA, P.:** Šport v armáde Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945.....3/2003/131
- CHORVÁT, P.:** Banskobystrický 16. vlastibranecký peší pluk
v rokoch prvej svetovej vojny. Vzťah pluku k doplňovaciemu okresu
a nebojové aktivity útvaru.....3/2003/75
- CHOVANEK, J.:** Štátoprávny a ústavnoprávny vývoj po novembri 1989
až do roku 1992 v Česko-Slovensku.4/2003/112
- CHYTKA, S. – VALIŠ, Z.:** Generálplukovník Ján Ambruš1/2003/92

JANČO, L.: 52. pontónový pluk – VÚ 1736 Bratislava, Komárno. Vznik, vývoj a činnosť v rokoch 1950 – 1969	1/2003/109
KATREBA, Z.: Neznámy dokument o maďarsko-slovenskom konflikte v marci 1939 (1. časť)	2/2003/96
KATREBA, Z.: Neznámy dokument o maďarsko-slovenskom konflikte v marci 1939 (2. časť)	3/2003/86
KATREBA, Z.: Neznámy dokument o maďarsko-slovenskom konflikte v marci 1939 (3. časť)	4/2003/78
LACKO, M.: Dezercia tzv. turkeštanského pluku SS k partizánskej brigáde Boženko v decembri 1944	2/2003/115
SCHVARC, M.: Formácia Dirlewanger – jednotka trestancov	4/2003/96
SLEPCOV, I.: Vojenské cintoríny z prvej svetovej vojny na východnom Slovensku	2/2003/70
SKODÁČEK, L.: Charakter vojny a ľudské práva	2/2003/123
ŠUMICHRAS, P. – BAKA, I.: Dokumenty o činnosti slovenského letectva v maďarsko-slovenskom ozbrojenom konflikte v marci 1939	1/2003/74
ŠUMICHRAS, P.: Avia B-34, B-534 a Bk-534 na Slovensku (1939 – 1944).....	3/2003/104

PERSONÁLIE

CHORVÁT, P. – ŠTÍPALA, I.: Dôstojník česko-slovenských légii v Rusku Ján Gustáv Čipka (1881 – 1918)	4/2003/128
---	------------

RECENZIE

DANGL, V. – VARGA, J. J., ed: Armáda, mesto a spoločnosť od 15. storočia do roku 1918. (Vojenské, politické, hospodárske aspekty a súvislosti) – Hadsereg, város, társadalom a 15. századtól 1918-ig. (M. Podrimavský)	3/2003/140
HORVÁTH, M.: Maléter Pál. (F. Cséfalvay).....	3/2003/150
IRVING, D.: Hitlerová válka a válečná stezka let 1933 – 1945. (A. Maskalík)	2/2003/132
MASTNÝ, V.: Studená válka a sovětský pocit nejistoty 1947 – 1953. Stalinova léta. (M. Štefanský).....	1/2003/131
TAUBNER, F. ed.: Mythos München. Le Mythe de Munich. The Myth of Munich. (L. Lipták)	2/2003/136
TEJCHMAN, M.: Ve službách třetí říše (Z. Katreba).....	1/2003/126
VLNAS, V.: Princ Evžen Savojský. Život a sláva barokního válečníka. (E. Kowalská).....	1/2003/124
VOLOKITINA, T.V. – MURAŠKO, G. P. – NOSKOVA, A. F. – POKIVAJLOVA, T. A.: Moskva i Vostočnaja Jevropa. Stanovlenie – političeských režimov sovsjetskeho typu 1949 – 1953. Očerki istorii (M. Štefanský)	3/2003/144

ANOTÁCIE, GLOSÝ

ARIES, P.: Dějiny smrti. I. – II. Šed'ová	3/2003/166
BURIAN, M. – KNÍŽEK, A. – RAJLICH, J. – STEHLÍK, E.: Atentát. Operace Anthropoid 1941 – 1942. (M. Čaplovič).....	2/2003/147

FENCL, V. – ŘÍHA, M.: Encyklopedie stejnokrojů Československa II. Československá armáda ve Velké Británii. (Z. Katreba)	4/2003/145
GLANTZ, D. M.: Od Donu k Dněpru. (A. Maskalík)	4/2003/147
HERMANN, R.: 1848 – 1849. A szabadságharc hadtörténete. (V. Dangl)	2/2003/146
HRADSKÝ, J. – HABÁŇ, P.: Čaro chladných zbraní – história, mýty a legendy. (J. Šimko)	3/2003/153
HRANIČARI pod Luží '38. (M. Čaplovič)	4/2003/141
CHOVANEČ, J.: Slovenská republika – budovanie suverénneho štátu. (A. Holák)	2/2003/158
CHOVANEČ, J.: Ústava Slovenskej republiky – základný zákon štátu. (J. Cibulka)	3/2003/164
KALOUSEK, M.: Vládní vojsko 1939 – 1945. Vlastenci či zrádci. (Z. Katreba)	1/2003/139
KOLDINSKÁ, M.: Každodennost renesančního aristokrata. (B. Šed'ová)	2/2003/144
KOVÁČ, D.: Stefánik a Janin. Příbeh priateľstva. (M. Čaplovič)	1/2003/137
KOVARÍK, J.: Orel proti orlu. (A. Maskalík)	1/2003/135
KUTHAN, J. P.: Muži zvláštní skupiny D. (A. Maskalík)	4/2003/146
LÁŠEK, P. – VANĚK, J.: Obrněná drezína Tatra T 18. (Z. Katreba)	3/2003/154
LETZ, R. – PETRANSKÝ, I.: Biskup Michal Buzalka. (I. Baka)	4/2003/143
LONDÁK, M. – SIKORA, S. – LONDÁKOVÁ, E.: Predjarie. Politický, ekonomický a kultúrny vývoj na Slovensku v rokoch 1960 – 1967. (M. Štefánský)	1/2003/143
LUCAS, J.: Hitlerovy horské jednotky. (A. Maskalík)	2/2003/153
MESSADIÉ, G.: Obecné dějiny antisemitizmu. Od starověku po dvadsáté století. (B. Šed'ová)	1/2003/134
MEYSSAN, T.: Velký podvod. (P. Švrlo)	1/2003/ 144
PARKER, D. S.: Hitlerova ofenzíva – Ardeny. Německý pohled na „Bitvu o Výběžek“. (A. Maskalík)	4/2003/151
PETRÍK, J. – OLEJKO, A.: Karpacie nebo 1939. (Z. Katreba)	3/2003/158
RAJLICH, J.: Tatranští orli nad Kubání.. (Z. Katreba)	2/2003/150
RIDLEY, J.: Mussolini. (I. Baka)	2/2003/151
ŠUMICHRASŤ, P. – ANĎAL, J.: Avia B-34, B-534 a Bk-534 slovenských pilotov 1939 – 1944. (Z. Katreba)	2/2003/149
ŠUMICHRASŤ, P. – ANĎAL, J.: Messerschmitt BF 109 B, D a E slovenských pilotov 1942 – 1944. (Z. Katreba)	4/2003/150
ŠUMICHRASŤ, P. – HOCHMUTH, V. – ANĎAL, J.: Messerschmitt Bf 109 G-6 slovenských Vzdušných zbraní 1944. (Z. Katreba)	3/2003/160
TOFFLER, A. – TOFFLEROVA, H.: Válka a antiválka. Jak porozumět dnešnému globálnímu chaosu. (A. Maskalík)	2/2003/155
UTAJENÉ pevnosti. Československé opevňení z let 1936 – 1938 na Jižní Moravě. Kol. aut. (M. Čaplovič)	3/2003/156
WHITING, CH.: Skorzeny. Nejnebezpečnější muž Evropy. (B. Šed'ová)	4/2003/144
WHITING, CH.: Werwolf. Příběh z historie nacistického hnutí odporu 1944 – 1945. (A. Maskalík)	1/2003/141
VOJEVŮDCI třetí říše. (A. Maskalík)	3/2003/161

KRONIKA

KATREBA, Z.: Čs. armáda 1939 – 1945. (Plány a skutočnosť).....	1/2003/147
KATREBA, Z.: 3. medzinárodná vedecká konferencia Pracovnej skupiny vojenskej histórie Partnerstva za mier	3/2003/161
KATREBA, Z.: Medzinárodný seminár v Múzeu Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici	1/2003/150
MASKALÍK, A: K aktuálnym problémom slovenskej vojenskej historiografie	4/2003/156
SZEGHYOVÁ, B.: Kriminalita, bezpečnosť a súdnictvo v minulosti miest a obcí na Slovensku. 1. – 3. októbra 2003 v Lučenci.....	4/2003/154
ŠTEFANSKÝ, M.: Politické procesy 50. let a případ Slánský	2/2003/159

BIBLIOGRAFIA

SEDLIAKOVÁ, A.: Bibliografia vojensko-politickej a vojenskej problematiky v Historickom časopise, 1953 – 2001	1/2003/152
ŠEĐOVÁ, B.: Vojenské dejiny Slovenska. Výberová bibliografia. IX. 2001	4/2003/158

AUTORI ČÍSLA

Mgr. Robert **HOZA**, Homolova 8, 841 01 Bratislava

PhDr. Vojtech **DANGL**, Vojenský historický ústav, Kutuzovova 8, 831 03 Bratislava

PhDr. Radko **BŘACH**, CSc., Podbabská 2, 160 00 Praha 6

PhDr. Václav **VONDRÁŠEK**, CSc., Soumarská 609, 384 51 Volary, Česká republika

PhDr. Zoltán **KATREBA**, Vojenský historický ústav, Kutuzovova 8, 831 03 Bratislava

Mgr. Michal **SCHVARC**, Horná ulica 93, 974 01 Banská Bystrica

Prof. JUDr. Jaroslav **CHOVANEK**, CSc., Martinčekova 32, 821 01 Bratislava

Mgr. Peter **CHORVÁT**, Považanova 2, 841 01 Bratislava

Ivan **ŠTÍPALA**, 36 Chilswell Road, Grandpont, Oxford OXI 4PJ, Veľká Británie

UPOZORNENIE REDAKCIE

Odobzdávanie rukopisov

Príspevky do Vojenskej histórie odovzdávajúte, resp. posielajte zásadne na disketách v textových editoroch Word 6.0, Word 97, prípadne T 602, v iných len na základe dohovoru. Poznámky je potrebné uvádzať až za text štúdie, nie pod čiarou. K diskete je potrebné priložiť jeden tlačенý exemplár príspevku. K štúdií je potrebné pripojiť resumé v rozsahu cca jednej strany a osobné údaje o autorovi: rodné číslo, adresu a číslo účtu, a telefonický kontakt.

Rozsah príspevkov

Rozsah štúdií, vrátane poznámkového aparátu, by nemal presiahnuť 40 strán. Recenzie môžu byť v rozsahu do 15 strán, anotácie maximálne do 3 strán. Počet strán sa počíta podľa počtu znakov (1 800 znakov na stranu).

Poznámkový aparát a citovanie

Vzhladom na platnosť STN ISO 690, ktorá obsahuje aj Národnú prílohu, je potrebné pri citáciách rešpektovať aspoň jej základné zásady. Pre uľahčenie citovania uvádzame niektoré vzory:

¹VÁROŠ, M.: Posledný let generála Štefánika. Bratislava : International, 1994, s. 56.

²PEJSKAR, J., ed.: Poslední pocta : Památník na zemřelé československé exulanty v letech 1948 – 1981. B. m. : Konfrontace, 1986, sv. 2., s. 118-121.

(v prameni neuvedené miesto vydania: bez miesta; podobne aj pri neuvedenom vydavateľstve: b. v., roku: b. r.)

³ŠPIRKO, D. – LUPTÁK, M.: Obrana bratislavského predmestia vo francúzsko-rakúskej vojne roku 1809. In: Vojenská história, roč. 6, 2002, č. 1, s. 9-10.

⁴DEIGHTON, L.: Blitzkrieg : Od Hitlerova nástupu po pád Dunkerque. Prel. Z. Kárník. Praha : Argo, 1994, s. 85.

⁵PEJSKAR, ref 2, s. 97.

– v prípade, že v jednej poznámke sú uvedené dva pramene toho istého autora, v ďalších poznámkach uvádzame aj prvé slová názvu prameňa: PEJSKAR, Poslední, ref 2, s. 93.

– autor nemusí uvádzať mená všetkých pôvodcov citovaného diela (druhého, tretieho) alebo ak má citované dielo viacerých ako troch pôvodcov uvádzame: ŠPIRKO, D. a i. (a iní) alebo ŠPIRKO, D. et al. (et alii)

– v prípade viacerých miest vydania, alebo názvov vydavateľstiev píšeme bodkočiarku alebo čiarku: Praha; Bratislava : Argo; Concordia, 1999

– údaje v bibliografickom popise citovaného prameňa sa uvádzajú v jazyku prameňa až po údaj o rozsahu

– Skratkou pre označovanie strán alebo strany je s., ročníky časopisov a čísla zborníkov sa uvádzajú arabskými číslicami. Pokiaľ sú dokumenty v edíciách číslované, je potrebné uvádzať okrem strán aj číslo.

– pri odkaze na archívny prameň uvádzať skratky: f. (nie fond)

šk. (ako škatuľa, nie krabica)

č. j. (s medzerou)

VHA Praha, f.; pozri tiež PEJS, O.: ...

Tamže, s. 8. (nie tamtiež)

Číslo poznámok v texte uvádzať indexovo: ⁴ nie: ⁴⁾ ^{4/}

Redakčná rada si vyhradzuje právo na základe vyžiadaných odborných posudkov rozhodnúť o uverejnení, prípadne vrátení príspevku. Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú.

OBSAH

Štúdie

HOZA, Robert.: Stredoslovenské banské mestá a udalosti rokov 1848 – 1849 (september – október 1848).....	3
DANGL, Vojtech: Slovanská idea antimilitarizmus v radoch vidieckeho obyvateľstva, mládeže a vojska v čase balkánskych vojen 1912 – 1913.....	18
BŘACH, Radko.: Válka o Slovensko 1919 a Francouzská vojenská mise v Československu.....	41
VONDRÁŠEK, Václav: Poválečný slovenský exil a aktivity ČSR o vydání jeho některých představitelů (květen 1945 – podzim 1946).....	54

Dokumenty a materiály

KATREBA, Zoltán.: Neznámy dokument o maďarsko-slovenskom konflikte v marci 1939 (tretia časť).....	78
SCHVARC, Michal: Formácia Dirlewanger – jednotka trestancov.....	96
CHOVANEC, Jaroslav: Štátoprávny a ústavnoprávny vývoj po novembri 1989 až do roku 1992 v Česko-Slovensku.....	112

Personálie

CHORVÁT, Peter – ŠTÍPALA, Ivan: Dôstojník česko-slovenských légii v Rusku Ján Gustáv Čipka (1881 – 1918).....	128
--	-----

Anotácie, glosy.....	141
----------------------	-----

Kronika.....	154
--------------	-----

Bibliografia.....	158
-------------------	-----

Obsah Vojenskej histórie za rok 2003.....	174
---	-----

INHALT

Studien

HOZA, Róbert: Die mittelslowakischen Bergstädte und die Ereignisse der Jahre 1848 – 1849, (September – Februar 1848).....	3
DANGL, Vojtech: Die slawische Idee und der Antimilitarismus in den Reihen der Landbewohner, der Jugend und der Armee in der Zeit der Balkankriege (1912 – 1913).....	18
BŘACH, Radko: Der Krieg um die Slowakei 1919 und die französische militärische Mission in der Tschechoslowakei	41
VONDRÁŠEK, Václav: Das slowakische Exil der Nachkriegszeit und die Aktivitäten der Tschechoslowakei um Auslieferung ihrer einigen Vertreter (Mai 1945 – Anfang Winter 1946)	54

Dokumente und Materialien

KATREBA, Zoltán: Das unbekannte Dokument zum ungarisch-slowakischen Konflikt im März 1939 (Teil III).....	78
SCHVARC, Peter: Formation Dirlwanger – eine Truppe von Sträflingen.....	96
CHOVANEK, Jaroslav: Die staatsrechtliche und verfassungsrechtliche Entwicklung nach dem 1989 – 1992 in der Tschecho-Slowakei.....	112

Personalien	128
--------------------------	-----

Anotationen, Glossen	141
-----------------------------------	-----

Chronik	154
----------------------	-----

Bibliographie	158
----------------------------	-----

Inhalt der Zeitschrift Vojenská história für das Jahr 2003	174
---	-----

CONTENTS

Studies

- HOZA, Robert: Middle-Slovak Mining Towns and Events
of 1848 – 1849. (September 1848 – October 1848)3
- DANGL, Vojtech: Slovan Idea and Anti-Militarism
of the Country Population as well as of Youth and Military during
the Balkan Wars 1912 – 191318
- BŘACH, Radko: War for Slovakia 1919 and the French Military Mission
in Czechoslovakia41
- VONDRÁŠEK, Václav: After War Slovak Exile and the Activities
of the Czechoslovak Republic and Extradition of Some
of its Representatives (May 1945 – Autumn 1946)54

Documents and materials

- KATREBA, Zoltán: Unknown Document on Slovak-Hungarian Conflict
in the March of 1939. (Part III)78
- SCHVARC, Michal: Dirlewanger Formation – Prisoners Unit96
- CHOVANEC, Jaroslav: Development Related to the State Law
and Constitutional Law after November 1989 – 1992 in Czechoslovakia112

Personal Data128

Annotations, glossaries141

Chronicle154

Bibliography158

Contents of Periodical Journal Vojenská história 2003174

VOJENSKÁ HISTÓRIA 4/2003

Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo
Vydáva Ministerstvo obrany SR – Vojenský historický ústav

Na obálke: Švališér a husár habsburskej armády z konca 18. storočia
(Teuber-Ottenfeld: Die österreichische Armee 1700 – 1867. Wien 1895)

Redaktorka Mgr. Mária Stanová
Grafická úprava Alena Madajová

Redakčná rada: doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc. (predseda),
členovia: PhDr. Michal Barnovský, DrSc., PhDr. Valerián Bystrický,
DrSc., PhDr. František Cséfalvay, CSc., PhDr. Viliam Čičaj, CSc.,
PhDr. Vojtech Dangl, CSc. (podpredseda),
PhDr. Ivan Gosiorovský, PhDr. Marián Hronský, DrSc.,
PhDr. Vladimír Segeš, PhDr. Jan Štaigl, CSc., Peter Turza,
PhDr. Pavol Valachovič, CSc., doc. PhDr. Oldřich Vaněk, CSc.

Schválené do tlače dňa: 10. decembra 2003

Registračné číslo 1713/97

Rozširuje Vojenský historický ústav, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Nepredajné

ISSN 1335-3314

Tlač: OPS MO SR, Kutuzovova 8, Bratislava

ISSN 1335-3314
